Anul IV. — Nr. 3 1 Octomvrie 1940

ÎNSEMNĂRI SOCIOLOGICE

Director: TRAIAN BRĂILEANU

CUPRINSUL

ARTICOLE

REVISTA CĂRŢILOR

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA:
BUCUREŞTI, strada Uranus 23 A

7 Lei Exemplarul

Apar de două ori pe lună

Abonamentul pentru 1 an . . . . . . Lei 150
Exemplarul . . . . „ 7

Fiecare număr va avea cel puţin 32 pagini
Manuscrisele nu se inapoiază

Inscris la Tribunalul Ilfov, Secţia I. Nr. 70/1940

ANUL IV. Nr. 3 1 Octomvrie 1940

Însemnări Sociologice

Director: ***TRAIAN BRAILEANU***

Națiunea și Puterile sociale

I Introducere. II. „Puterile“ la Aristotel, Locke și Montesquieu. III. Cele șase puteri sociale. IV. Conflictul și împăcarea puterilor sociale. V. Mecanism social și comunitate. VI. Constituția „ideală“ a națiunii.

I

Teoreticienii cari vreau să ne descrie care ar fi constituția ideală, cea mai perfectă, a Statului nu pot face altceva decît să ne arate că ea ar trebui să fie asemănătoare celei a familiei: unitate perfectă, dragoste și simpatie între cetățeni și conducere părintească. Așa imaginea familiei patriarhale din antichitate i-a făcut pe *Platon și Aristotel* să considere monarhia ca cea mai bună formă de guvernămînt, ca cea mai bună constituție, croită după imaginea familiei patriarhale perfecte...

Dar așa cum familiile concrete nu sînt perfecte, fie din cauza împrejurărilor sau a imperfecțiunii naturii umane, așa nici Statele concrete nu vor fi perfecte. Ceea ce vede bine *Aristotel*. Oamenii năzuesc spre perfecțiune, spre înfăptuirea idealului, dar operele lor rămîn totdeauna — omenești.

Așa în viața familiilor, așa și în cea a Statelor. Din năzuința spre perfecțiunea constituției Statului s'a născut doctrina „separațiunii puterilor“, care a avut un răsunet atît de mare în secolele 17, 18 și 19. Formularea în care ea a pătruns în constituțiile scrise ale Statelor civilizate este cea dată de *John Locke* și de *Montesquieu*, mai ales.

Doctrina lui *John Locke* nu reprezintă însă o rezolvire teoretică, științifică, a problemei ci mai degrabă una din deslegările *practice* posibile în condițiunile istorice de atunci și în condițiuni asemănătoare. In lupta ce s'a dat atunci între regii Angliei și parlament, s'a ajuns în sfîrșit, după lungi frămîntări

şi mari zguduiri sociale, la o împăcare a intereselor, la un compromis, din care a rezultat constituţia Statului englez de pe vremea lui *John Locke*. Acest filosof, bun observator al faptelor şi bun teoretician şi polemist, a apărut noua aşezare politică împotriva celor ce serveau interesele absolutismului, între cari cel mai de seamă a fost *Thomas Hobbes*. Doctrina lui Locke, răspîndită în urmă, în formularea lui *Montesquieu*, în întreaga lume şi aplicată în multe State, n'a dat însă pretutindeni aceleaşi rezultate. Teoria a trebuit să se supună realităţii, deşi fără îndoială a contribuit la rîndul ei să influenţeze faptele oamenilor politici înlesnindu-le să se orienteze în acţiunea lor de organizare a Statelor moderne.

Ea a servit ca îndreptar mai întîiu organizării Statelor-Unite ale Americei de Nord. Constituţia din 1780 a Statului Massachusetts adoptă în întregime şi în mod radical principiul separaţiunii celor trei puteri: legislativă, executivă şi judecătorească. Pe această linie, au mers şi constituţiile scrise ale Statelor europene cari au trecut della monarhia absolută la cea constituţională. Dar cu deosebiri, dacă nu în teorie, atunci fără îndoială în practică. In unele State tendinţa de *confuziune* a puterilor sau de *reunire* a lor a fost mai pronunţată, în altele s'a observat poate tendinţa spre separaţiune.

In orice caz, după războiul mondial s'au ivit noui forme de organizare, cari au pus iarăş în discuţie doctrina lui *Locke* şi *Montesquieu* şi i-au împins pe teoreticieni la o revizuire a ei. Amintesc aci studiul d-lui *Charles H. Wilson*, The separation of Powers under Democracy and Fascism (Political Sciences Quaterly — New-York, Vol. LII, Dec. 1937).

Autorul arată că problema are mai multe aspecte şi e subceptibilă de mai multe deslegări, şi anume după cum e vorba sau de organizarea naţională a funcţiunilor politice derivînd din necesitatea diviziunii muncii, sau de libertatea cetăţenească, deci de o problemă de filosofie socială, sau chiar de filosofie morală. Felul de rezolvire se va prezenta altfel după aceste diferite puncte de vedere. E evident că o analiză superficială a problemei ne poate da în teorie o deslegare eronată, şi, în urmă, în practică o serie de erori păgubitoare.

II

Lămurirea desăvîrşită a acestei probleme ar cere studii istorice foarte întinse şi, pe de altă parte, o analiză şi interpretare a teoriilor cari s'au ocupat de ea. Căci şi teoriile oglindesc,

pe lîngă părerile subiective ale autorilor, stări de fapt, cunoștințele ce și le-au dobîndit ei prin observația faptelor.

Și dela *Aristotel* trebue să pornim, ca totdeauna, cînd e vorba de știință, mai ales de știință socială.

In *Politica* sa, (Cartea VI, Cap. XI — trad. Bezdechi) Aristotel zice: „In orice Stat sînt trei părți de care legiuitorul se va ocupa, dacă e înțelept, să le rînduiască cît mai bine, și avînd în vedere mai înainte de orice interesele fiecăruia. Aceste trei părți bine organizate, Statul întreg este, în mod necesar, bine organizat el însuș; și Statele nu se pot deosebi în mod real de cît prin organizațiunea diferită a acestor trei elemente. Cea dintîi, din aceste trei părți este adunarea generală, care deliberează cu privire la afacerile publice; a doua este corpul magistraților, căruia trebue să i se hotărască natura, atribuțiunile și modul de numire; a treia este corpul judecătoresc". Traducătorul romîn notează cu privire la cele „trei părți" despre cari vorbește *Aristotel*: „Iată teoria celor trei puteri, legislativă, executivă și judecătorească. Montesquieu a schimbat-o puțin (Cartea XI, Cap. VI) și n'a menționat că o datorim lui Aristotel". Ori, în L'esprit des lois, Cartea XI, Cap. VI. *Montesquieu* vorbește despre *Constituția engleză*, deci despre constituția unui Stat diferit de Statul lui *Aristotel*. In Cap. VIII, *Montesquieu* arată că cei vechi nu cunoșteau un guvernămînt care să se întemeieze pe o corporațiune a nobilimii, și nici unul întemeiat pe un corp legislativ format din reprezentanții națiunii. Tot astfel, în Cartea XI, Cap. IX, spune: „Cei vechi, cari nu cunoșteau repartizarea celor trei puteri subt guvernămîntul unui singur om, nu-și puteau face o idee exactă despre Monarhie". Existența nobilimii este însă hotărîtoare pentru organizarea Statului englez și francez de atunci și, putem afirma, pentru Statul englez de azi. „Există, zice Montesquieu, într'un Stat totdeauna oameni, cari excelează prin naștere, bogății sau funcțiuni onorifice. Dacă ei ar fi amestecați în popor și ar avea numai un vot, ca și ceilalți, atunci libertatea comună ar fi servitudinea lor și ei n'ar avea nicium interes s'o apere, deoarece cele mai multe hotărîri ar fi împotriva lor. Participarea lor la legislație trebue să stea în proporție cu celelalte privilegii ce le au în Stat; și asta se întîmplă dacă ei formează o corporațiune a nobilimii care are dreptul să oprească întreprinderile poporului, ca și poporul pe cele ale lor". Deaceea se vor institui si două adunări separate, compuse una din corporațiunea nobilimii, cealaltă din reprezentanții poporului. Dealtminteri, *Mon-*

tesquieu cercetează raportul între cele trei puteri şi la Romani, expunînd evoluţia raportului lor.

Montesquieu deci cunoaşte părerea lui *Aristotel*, dar teoria sa asupra celor „trei puteri“ se întemeiază chiar pe cunoaşterea deosebirilor esenţiale între Statele vechi şi Statele de pe vremea sa. In observaţia faptelor şi în teoria lui *John Locke* trebue să căutăm izvoarele doctrinei lui *Montesquieu*. De aici derivă şi deosebirea termenilor: *Aristotel* vorbeşte de trei *părţi*, *Locke* şi *Montesquieu* de trei *puteri*.

Pentru *Aristotel* există un singur *corp politic*, compus din elemente omogene, din cetăţeni cu drepturi şi datorii egale. Şi, în principiu, fiecare cetăţean are dreptul de a ocupa orice funcţie. E aceeaş problemă ce se pune azi pentru o „asociaţie culturală“ de pildă. Dar şi aci, pentru alegerea comitetului, a censorilor, apoi a diferiţilor funcţionari înăuntrul comitetului, dela preşedinte pînă la casier şi bibliotecar, se consideră aptitudinile şi cunoştinţele, iar pentru alegerea preşedintelui vor hotărî şi alte momente, în primul rînd prestigiul său derivînd din elemente raţionale dar şi iraţionale, cari la un loc constituesc superioritatea unei personalităţi. *Aristotel* ştie că în Stat, naşterea, bogăţia, cunoştinţele au o influenţă. Pentru a se evita nemulţumiri într'o democraţie, unde toţi cetăţenii au aceleaşi drepturi politice, unele funcţiuni vor fi accesibile tuturora, altele numai celor pregătiţi pentru ele. Pentru unele funcţiuni ar trebui să decidă tragerea la sorţi, pentru altele alegerea, etc. Fiecare cetăţean trebue să aibă şi sentimentul că participă în mod efectiv la conducerea Statului şi că are dreptul să ajungă la posturi de conducere.

Pentru *Aristotel*, deci, cele *trei părţi* ale Statului derivă din necesitatea *diviziunii muncii* între oameni cu drepturi egale de a ocupa orice funcţie în Stat.

Cu totul altfel se înfăţişează problema în Statul lui *Locke* şi al lui *Montesquieu*. Aci avem *o corporaţie politică* înăuntrul *naţiunii*. Puterea politică e rezervată *nobilimii*. In faţa acestei *puteri* se ridică altă putere: *poporul*. Avem deci doi termeni noui, cari pentru teoria lui *Aristotel* n'au importanţă: *poporul* fără drepturi politice în Stat şi *naţiunea*. Pentru teoria lui *Montesquieu* însă şi cea a lui *Locke*, aceşti doi termeni sînt hotărîtori şi schimbă toată înfăţişarea problemei. Căci, în Anglia mai de vreme, în Franţa şi în celelalte ţări mai tîrziu, începe lupta între *popor* şi nobilime şi această luptă se desfăşoară, în condiţiuni diferite se'nţelege, cum s'a desfăşurat pe vremuri

cea între plebeieni şi patricieni în republica romană. Termenul final al acestor transformări a fost, la Roma, monarhia militară, iar în diferitele State moderne, trecerea dela feodalism la monarhia constituţională şi, în unele State, la democraţia integrală, ateniană. Dar să notăm bine : în condiţiuni foarte deosebite. Şi, mai apoi, să nu uităm că Statele antice trecură şi ele prin faze asemănătoare, deoarece în timpurile protoistorice a existat şi la Greci, de pildă, un fel de feodalitate.

Pusă aşa problema, vedem că *Locke* şi *Montesquieu* confundă două chestiuni deosebite. Una este cea a organizării raţionale a serviciilor publice, ţinîndu-se seama de drepturile egale ale cetăţenilor şi de pregătirea fiecăruia din ei pentru diferitele funcţiuni, cealaltă este cea a luptei între două categorii de oameni aparţinînd aceleiaşi *naţiuni* pentru egalitatea drepturilor politice. Pe vremea lui*Locke* şi *Montesquieu*, lupta se dădea în jurul privilegiilor nobilimii, mai tîrziu se deschise lupta „poporului" împotriva plutocraţiei, aşa cum de altfel această luptă nu lipseşte nici în cetăţile antice după dispariţia aristocraţiei de sînge.

Locke şi *Montesquieu* găsesc că „poporului" ar trebui să i se dea dreptul de a participa la legislaţie, de a trimite reprezentanţi în parlament. Dar este acest popor o massă omogenă compusă din indivizi ? Fac parte din „popor" comercianţii, intelectualii de tot felul, ţăranii, meseriaşii, muncitorii (proletarii) ? Evident că nu. E şi aici vorba de o anumită categorie, de o anumită *stare socială*, de *burghezie*. Şi aşa cum la Roma, în lupta între plebeieni şi patricieni, nu era vorba de sclavi şi cum nici *Aristotel* nu ţine seama de sclavi şi meteci, aşa nici *Locke*, nici *Montesquien* nu cuprind în termenul de *popor* decît burghezia care cere drepturi politice, dat fiind că contribue la cheltuelile necesare aparatului Statului.

Cînd, după multe lupte, *naţiunile* deveniră corpuri politice, problema organizării Statului deveni asemănătoare celei expuse de Aristotel, — dar rămase, în unele State, urma vechei concepţii şi a vechilor *puteri* în luptă. Raţionalizarea serviciilor publice, între cari putem socoti şi legiferarea, nu mai prezintă nicio dificultate teoretică. In practică ea devine însă dificilă prin faptul că problema raportului între *puterile naţiunii* nu e încă rezolvată.

Aceasta e problema fundamentală a Statelor moderne, a *Statelor naţionale*.

III

Redusă la sfera bine delimitată a organizației politice, „separațiunea puterilor" ni se înfățișează deci, așa cum expune și *Aristotel,* ca o problemă de tehnică socială, de raționalizare a serviciilor publice, ca o reglementare a *circulației elitelor* după criterii obiective.

Dar există o problemă mult mai largă a separațiunii puterilor, luîndu-se în considerare, precum am spus, viața unei națiuni, a unei forme sociale care și-a dobîndit toate caracterele unui *sistem evolutiv și autonom.* E meritul întemeietorului sociologiei, *A. Comte,* de a fi arătat însemnătatea acestei probleme. *A. Comte* pretinde anume că organizarea societății trebue să se întemeieze pe o separațiune distinctă a puterii temporare de puterea spirituală. In Evul mediu, zice el, s'a realizat, deși în mod imperfect, această separațiune în raportul între Papă și Impărat, între Biserică și Stat. Postulatul lui *Platon* ca Statul să fie condus în mod efectiv de un filosof este după părerea lui *Comte,* inadmisibil. Pentru progresul omenirii, în orice domeniu de activitate, e necesară o separațiune între teorie și practică, între știință și acțiune. O confuzie sau reunire a acestor funcțiuni poate exista numai în societăți primitive sau cu o sferă foarte limitată ; de ex. în vechea familie patriarcală unde șeful familiei deține și conducerea efectivă și posedă și toate cunoștințele necesare acțiunii sale practice. In societățile progresate, chiar diviziunea muncii cere o separațiune a acestor două funcțiuni și o bună orînduire a colaborării lor : Puterea spirituală să nu se amestece în conducerea efectivă a societății, iar cea temporară să ție totdeauna seama de *teoriile* elaborate de reprezentanții puterii spirituale. Principiul enunțat de *A. Comte* cuprinde în germene toată problema organizării societăților civilizate, moderne. Dar doctrina sa trebuește supusă unei analize complete, pentru ca să dobîndim toate elementele unei teorii în stare să dea roade pentru tehnica socială cerută de organizarea Națiunilor civilizate de azi.

Pornind dela acea fericită (cum i se pare lui) separațiune a Bisericii și Statului în Evul mediu, *A. Comte* păstrează dichotomia și pentru societatea modernă, dar cu două schimbări radicale. Adică, prin evoluția necesară a spiritului uman spre pozitivism preoții vor fi înlocuiți, după părerea lui *Comte,* de savanți, iar elita politică, aristocrații, de industriași (cum arătase *Saint-Simon).* Dar realitatea n'a vroit să se supună nici legii

celor trei stadii a lui *Comte*, cum ea n'a vroit să se supună nici doctrinei marxiste, nici concepţiei lui *Spencer* despre trecerea dela tipul războinic al societăţii la cel industrial (paşnic). Observaţia nepărtinitoare a faptelor, sprijinită şi pe o cunoaştere mai temeinică a istoriei societăţilor vechi, şi mai ales emanciparea sociologiei de subt influenţa filosofiei istoriei şi a filosofiei sociale unde ideea *progresului* indefinit călăuzea „explicarea" faptelor, ne arată însă că în societăţile moderne s'a înfăptuit o diferenţiere mai complexă a funcţiunilor sociale. Adică: pe lîngă preoţi s'au ivit savanţii laici, precum pe lîngă elita politică s'a ridicat o nouă elită, cea economică. Intre aceste *puteri* noui s'au ivit conflicte, lupte pentru întîietate, nouile puteri năzuind să se substitue celor vechi, cel puţin să şi le subordoneze cu desăvîrşire. De aci s'au ivit crizele politice şi revoluţiile în Statele europene, încpînd cu revoluţia franceză. Faptul că Anglia a fost ferită de aceste revoluţii nu se datoreşte aplicării doctrinei lui *Locke* despre separaţiunea puterilor în Stat, ci fiindcă între *puterile reale*: între reprezentanţii Bisericii, cei ai Ştiinţei, ai Statului, ai Industriei s'a înfăptuit o colaborare paşnică, printr'o delimitare a sferelor de competinţă şi o înfrînare a tendinţelor de dominaţiune exclusivă şi despotică a unei singure puteri. După aprigile lupte religioase, politice şi economice din sec. 16 şi 17, Anglia ajunse, nu numai prin înţelepciunea conducătorilor dar şi prin favoarea împrejurărilor, la o desvoltare paşnică a vieţii sociale, ferită de zguduiri prea pronunţate.

Teoria lui *Comte* despre separaţiunea celor două puteri, spirituală şi temporală, trebueşte deci rectificată în mod radical. In realitate trebue să socotim cu atîtea puteri cîte categorii de activităţi sociale se desprind în sînul unei naţiuni, şi în fiecare categorie trebue să deosebim apoi, într'o măsură oarecare, teoria de practică, întrucît teoreticienii ei înşişi formează din punct de vedere general o categorie deosebită de cea a practicienilor, dar, din alt punct de vedere, teoreticienii ei înşişi se deosebesc între olaltă prin legăturile ce le are teoria lor cu anumite activităţi practice. Facultăţile şi specialităţile la Universităţile noastre ne arată diferenţierea dictată de aceste raporturi.

Problema separaţiunii, dar şi a cooperării *puterilor* este deci cu mult mai complicată decum şi-a imaginat-o *A. Comte* şi ea cuprinde o sferă cu mult mai largă decît este cea considerată de *Aristotel, John Locke* şi *Montesquieu*.

Şi, la începutul expunerilor noastre am arătat pe scurt pe ce cale putem spera să rezolvăm problema. Trebue să fixăm mai întîiu despre care *formă socială* e vorba, pentru a fixa apoi *puterile* cari îi determină structura şi evoluţia.

Ne putem îndrepta cercetarea asupra Familiei, Statului, Bisericii, Şcolii, Economiei. In toate aceste forme, problema organizaţiei implică şi pe cea a separaţiunii şi colaborării „puterilor" (în sensul lui *Aristotel*).

Dar dacă *teoria* îşi poate alege forma, poate şi trebue să-şi delimiteze din motive metodologice sfera de cercetare, pentru practică, adică pentru aplicarea teoriei în vederea unei organizări mai bune a unei societăţi concrete, problema e mult mai complicată. Căci orice societate concretă se naşte din interferenţe formelor pure, teoretice. Fiecare societate, ca sistem autonom, adică desprinsă ca unitate faţă de alte societăţi, este şi Familie şi Stat şi Biserică şi sistem economic. Tipul unei astfel de societăţi este *Statul naţional*, adică o comunitate umană care reprezintă o unitate şi biologică şi morală şi religioasă şi estetică şi politică şi economică, unitate care se manifestează adică, poate fi constatată prin tipul unitar de rasă, prin unitatea graiului, a moravurilor, credinţelor, a solidarităţii servind apărării teritoriului, a patriei împotriva vecinilor şi prin autarchia economică.

Din acest punct de vedere, grupul familial, comunitatea biologică, reprezintă punctul iniţial, logic şi istoric, al societăţii umane, iar *naţiunea* termenul final, adică cea mai largă comunitate care poate fi prinsă şi organizată într'o unitate perfectă.

Intre aceşti doi termeni oscilează societăţile concrete, istorice. Ştim, din antichitate dar şi din istorie în general, că o naţiune poate fi divizată în multe State, că un Stat poate cuprinde mai multe naţiuni ; că o naţiune poate fi divizată în multe comunităţi religioase, cum şi că o comunitate religioasă poate cuprinde mai multe naţiuni ; tot astfel cu unităţile economice în raportul lor ca naţiunea, Statul şi Biserica. Dar năzuinţa tuturor societăţilor umane este, aşa ne dovedeşte istoria şi aşa o simţim şi noi, de a ajunge la o *unitate perfectă*, din toate punctele de vedere, deci la ceea ce, în zilele noastre, e numit *Stat naţional*. Iar o astfel de unitate nu se poate naşte decît din cooperarea tuturor *puterilor sociale*. Nu din lupta lor şi tendinţa de anihilare reciprocă, ci din sprijinul lor reciproc în vederea închegării tot mai strînse a unităţii sociale. De aci urmează ca regulă practică, izvorîtă din regulele tehnice gene-

rale, separaţiunea puterilor şi delimitarea sferelor de acţiune, precum şi ierarhizarea lor după importanţa ce-o au pentru păstrarea unităţii.

Aşadar, într'o societate organizată după aceste principii nu pot exista conflicte între politică şi morală, politică şi economie, morală şi religie, politică şi religie, religie şi economie, etc., etc., ceea ce înseamnă că nu pot exista conflicte şi lupte între *reprezentanţii acestor puteri*. Marea problemă este, pentru practică, de a organiza o societate în acest fel ca să se evite luptele.

In teorie, se'nţelege, rezolvirea e uşoară, deoarece teoria procedează pe calea construcţiei raţionale, ea construeşte o organizaţie ideală, realizabilă *în ipoteza* că se vor găsi practicieni cari să aibă toate însuşirile şi toată pregătirea tehnică pentru înfăptuirea operei.

Arhimede a demonstrat că poate mişca pămîntul în ipoteza că i se dă un punct de sprijin în Univers pentru aplicarea pîrghiei. E rîndul practicienilor să găsească punctul de sprijin şi să aplice pîrghia după calculele teoriei.

In domeniul social problema e mai uşoară decît în cazul lui *Arhimede*. Cunoaştem doar sufletul uman îndeajuns şi-l vom cunoaşte şi mai mult, şi ştim deci că el se naşte cu scînteia dorinţei de desăvîrşire morală, de năzuinţă spre închegarea unei comunităţi morale împreună cu cei de-un sînge şi de-o lege. Arta socială stă în a face ca acea scînteie să se prefacă în flacără.

Mijlocul de a înfăptui acest lucru este, precum a arătat *Platon* şi a demonstrat istoria, educaţia. *Educatorii* sînt tehnicienii cari trebue să realizeze în domeniul social, ceea ce inginerii realizează în domeniul fizic, material.

Noi am înfăţişat, într'o schiţă foarte sumară se'nţelege, una din problemele fundamentale, pe cea a separaţiunii *puterilor* sociale.

Nu mă îndoesc însă că tinerii sociologi, din toate ţările. vor rezolvi problema în scurtă vreme, precum sper că şi practicienii vor profita de luminile ştiinţei în năzuinţa lor de a pune de acord *puterile societăţii* evitînd conflicte între ele. Aceste puteri nu sînt trei cum credea *Aristotel* şi *Montesquieu*, nici patru cum ne spune *Locke* [1]), nici două, cum presupune

1) In China, teoreticienii politici au descoperit cinci puteri (dar nu în înţelesul ce-l dăm noi termenului, ci tot în sfera dreptului constituţional). Vezi : *Kong Chin Tsoug*, La Constitution des cinq Pouvoirs. Théorie Application. Etude sur une doctrine nouvelle du droit public chinois et les Institutions politiques de la Chine moderne. Paris, M. Rivière, 1932.

Comte, ci sînt atîtea cîte putem descoperi prin observaţia vieţii sociale. După părerea noastră sînt şase puteri : *biologică, morală, religioasă, estetică, economică* şi *politică.* Ele corespund ordinelor sau formelor în cari e prinsă viaţa umană, şi ar putea fi numite sau puteri sociale sau *principii de unitate ale acelor* forme din a căror înlănţuire se nasc comunităţile umane concrete şi istorice.

IV

Credinţa că legiuitorul poate ajunge la o constituţie „ideală" a Statului prin buna orînduire a celor „trei părţi" Aristotel (sau prin separaţiunea şi echilibrarea celor „trei puteri" *Locke, Montesquieu)* s'a dovedit că nu se întemeiază decît pe faptul că *diviziunea muncii în Stat* poate fi raţionalizată, printr'o potrivită organizare a serviciilor publice (politice). Fără îndoială însă, că altfel se prezintă această problemă practică în cetatea antică, altfel într'un Stat teritorial; altfel în Statul feodal, altfel în Statele moderne. Şi în aceste din urmă, problema se pune altfel într'un Stat naţional „închis", continental, altfel într'un imperiu colonial, — ţinîndu-se seama, se 'nţelege, şi de istoria fiecărui Stat în parte. Adică raţionalizarea merge în aceeaş direcţie şi teoria lui *Aristotel* ne arată un caz tipic, întrucît ne prezintă un Stat ce se apropie de *forma politică pură* (teoretică).

Dacă construim, anume, o comunitate compusă din *cetăţeni,* adică din indivizi a căror ocupaţie principală (dacă nu exclusivă) este politica (apărarea comunităţii împotriva altor comunităţi), *diviziunea muncii politice* va fi totdeauna aceeaşi: vor fi guvernanţi şi guvernaţi. Iar raţionalizarea muncii va merge pe linia selecţionării conducătorilor în temeiul „meritului personal" şi repartizarea ndivizilor în serviciile publice se va face după pregătirea lor [1]).

Teoretic deci putem porni, în construcţia Statului ca formă pură, dela ficţiunea *omului politic,* aşa cum în teoria economică se construeşte sistemul economic în temeiul ficţiunii *omului economic.*

Inăuntrul unei *forme pure* nu poate fi vorba de *puteri,* ci numai de *funcţiuni.* Se pot ivi se 'nţelege, conflicte între indivizi pentru ocuparea diferitelor funcţiuni pentru înaintarea în ierarhie, dar *raţionalizarea* este tocmai mijlocul de a regle-

1) Aceasă problemă a expus-o în mod magistral *Max Weber* în „Wirtschaft und Gesellschaft".

menta (aşa cum arată Aristotel) această circulaţie în mod paşnic şi fără zguduiri, fără răscolirea pasiunilor, fără „demagogie". Cumpănind bine năzuinţele lui *Platon* şi lui *Aristotel*, ajungem la concluzia că ei n'au vroit decît să deschidă drumul pentru o organizaţie politică raţională.

Aceleaşi principii de raţionalizare le găsim puse în practică, pe o scară întinsă, în imperiul roman, unde se ajunge, mai ales în partea din Răsărit, la o „birocratizare" foarte înaintată care a servit apoi ca model pentru toate Statele de mai tîrziu.

Există deci nu numai posibilitatea dar şi tendinţa de *raţionalizare* progresivă a organizaţiei tuturor formelor pure. Ea stă în ierarhizarea indivizilor în temeiul *specializării* lor într'un anumit domeniu de activitate. Posibilitatea de raţionalizare derivă din progresul ştiinţelor şi al artelor întemeiate pe ştiinţe, tendinţa ea însăş izvorînd din nevoile parctice. Orice societate are nevoie de *„conducători specialişti"* pentru diferitele funcţiuni sociale. Iar societatea care, ea însăş, cuprinde toate funcţiunile şi tinde a-şi păstra unitatea este *naţiunea*.

O *formă pură* (teoretică), fie Stat, Biserică, sistem economic, n'are nicio semnificaţie fără raportare la o comunitate umană care are *toate* funcţiunile şi care este deci un sistem evolutiv şi autonom. *Inăuntrul* unei naţiuni deci se ivesc posibilităţi şi tendinţe de raţionalizare a funcţiunilor — a *puterilor sociale*, din ale căror raporturi de interdependenţă şi concurenţă se naşte *constituţia naţiunii*.

Şi, repet încă odată: liberi sîntem în teorie să construim o unitate mai largă şi să considerăm de pildă omenirea ca o comunitate, cercetînd apoi *constituţia ei*. Adică să cercetăm, dacă există posibilitatea şi tendinţa de a o prinde, întreagă, într'o *formă pură* prin raţionalizarea uneia sau a unor funcţiuni sociale.

Am expus această problemă şi am arătat că o astfel de întreprindere părăseşte realitatea, întrucît condiţiile pentru naşterea unei astfel de comunităţi lipsesc cu desăvîrşire. *Procesul dialectic* care stă la baza închegării unei comunităţi umane îşi găseşte limitele prin întreruperea dialogului din lipsa mijloacelor de înodare şi întreţinere a lui. Din *indivizi* adunaţi la întîmplare din toate unghiurile lumii nu se poate închega o *comunitate umană*. Fiecare din ei aparţine însă unei comunităţi în care s'a născut şi şi-a desvoltat sufletul. Această comunitate merge dela *grupul familial pînă la naţiune*, deci dela linia de demarcaţie între biologie şi sociologie pînă la

linia de hotar între sociologie şi morală. Ceea ce înseamnă că naţiunea este desăvîrşirea *comunităţii biologice pe plan spiritual,* ea este cea mai largă comunitate umană care, sprijinită pe condiţiile biologice, depăşeşte această operă şi se desvoltă şi structurează în temeiul unor principii spirituale. Mijlocul acestei lărgiri este raţionalizarea funcţiunilor, organizarea raţională a *puterilor sociale,* a energiilor sociale. Dar raţionalizarea nu cunoaşte margini, ea cuprinde toate *fiinţele raţionale,* deci toată omenirea. Cum însă, pe de altă parte, raţionalizarea nu-şi poate da efectul social decît în temeiul închegării unei comunităţi morale, ar însemna că ea ar trebui să fie însoţită de intensificarea sentimentelor morale pînă la gradul de a cuprinde omenirea întreagă. Raţionalizarea atomizează comunitatea prefăcînd-o într'o *asociaţie* de indivizi autonomi cari colaborează spre înfăptuirea aceluiaş scop, deci în acelaş domeniu de activitate. Dar colaborarea lor paşnică, *cooperarea* cere legarea indivizilor prin sentimente de dragoste şi simpatie, cere respectarea normelor morale, a ordinei şi ierarhiei morale.

Pe linia raţionalizării se poate încerca şi s'a încercat, organizarea unor *forme sociale universaliste* cari să cuprindă întreaga omenire: un Stat universal, o Biserică universală, un sistem economic universal etc. Termenul de *cosmopolitism* cuprinde toate aceste năzuinţe — imperialiste şi universaliste. Dar toate aceste tendinţe, în orice domeniu ar fi, trebue să pornească de undeva, dintr'un *centru* şi să se răspîndească apoi asupra unei sfere mai largi. Trebue să fie un *purtător* al acestor năzuinţe, o *comunitate* care să încerce a cuprinde (a îngloba) restul omenirii într'o organizaţie unitară. Ceea ce ar însemna că ea ar trebui să distrugă celelalte comunităţi, să le atomizeze, iar, în urmă, să le asimileze, să le *devoreze.* Dar pentru a dobîndi, pe această cale, o unitate, o comunitate, asimilarea ar trebui să cuprindă toate funcţiunile sociale, toate manifestările, începînd cu funcţiunea biologică pînă la cea morală. Adică amestecul de sînge să fie neîngrădit, creind un tip biologic unitar, graiul să devie identic precum şi toată *ideologia,* pe care se întemeiază doar activitatea, să devie aceeaş pentru toţi oamenii. Ceea ce ar presupune adoptarea aceluiaşi sistem de educaţie, etc., aşa cum se petrec lucrurile într'una din comunităţile existente. „Sociologii chimişti" cred că se poate plămădi o astfel de *comunitate umană* universală prin amestecul tuturor elementelor, dar istoria desminte această utopie Tendinţelor umanitariste li se opun tendinţele de înche-

gare a unor comunităţi omogene cari năzuesc să-şi desăvirşească şi să-şi întărească fiinţa lor proprie, unitatea lor perfectă. *Internaţionalismului* i se opune *naţionalismul,* universalismului, particularismul — în toate domeniile de manifestare socială.

Amestecul sîngelui e oprit la limita varietăţilor biologice, cari devin astfel endogame; graiul devine tot mai unitar prin dispariţia dialectelor; Statele au tendinţa de a deveni „naţionale"; protecţionismul în economie învinge schimbul liber; Biserica devine naţională. *Cosmopolitismul,* în toate formele sale, ar postula deci desfacerea omenirii în *indivizi autonomi,* cari ar încerca apoi să întemeieze, printr'o convenţie (contract), o asociaţie organizată după norme raţionale, aşa cum îşi imaginează *Aristotel* că se poate organiza un Stat democrat, egalitarist, în care fiecare individ să fie şi guvernant şi guvernat, dacă nu în acelaş timp, apoi pe rînd, prin alegere sau tragere la sorţi, sau, în sfîrşit, stabilindu-se o ierarhie după aptitudini, printr'o selecţionare raţională a elitelor cu ajutorul — psihotehnicei.

Nu numai că nu tăgăduim posibilitatea dar afirmăm chiar necesitatea unei astfel de raţionalizări a diferitelor funcţiuni sociale, a diferitelor *puteri.* Dar susţinem, că raţionalizarea îşi dobîndeşte un înţeles şi îşi poate da roadele numai înăuntrul unei *comunităţi,* a unei unităţi opusă altor unităţi de acelaş gen. Raţionalizarea cuprinde însă în sine primejdia de atomizare a comunităţii, de depăşire a sferei ei, dacă între diferitele *puteri* ale comunităţii nu se stabileşte un echilibru, dacă deci o putere îşi dobîndeşte, *prin raţionalizare,* un astfel de ascendent încît să anihileze celelalte puteri.

Istoria ne dă multe exemple pentru ilustrarea acestui fapt. Aşa Roma ne dă pilda unei comunităţi în care activitatea politică a fost raţionalizată în mod unilateral, oprind desvoltarea şi manifestarea celorlalte puteri. Totaşa în Lacedemonia de ex. In unele cetăţi eline s'au desvoltat şi alte activităţi, de pildă la Atena artele şi filosofia, dar în paguba puterii politice sau slăbind, în orice caz, puterea politică. „Democraţia" a fost favorabilă puterii spirituale, dar a scăzut puterea politică. Activitatea economică a rămas haotică în toată epoca antică. N'avem „specialişti" în nicio ramură economică.

In teocraţiile vechi, puterea religioasă domina toată viaţa socială, de ex. în Egipt, apoi la Evrei. De aci a rezultat slăbirea celorlalte puteri şi înfrîngerea *politică* a teocraţiilor cînd se întîlniră cu naţiuni organizate politiceşte.

Dar dacă Romanii, de pildă, i-au învins pe Greci din punct de vedere politic, ei au fost subjugaţi de Greci prin arte şi filosofie.

Dar atît în timpurile vechi cît şi în cele noui, tendinţa naţiunilor, în luptă cu alte naţiuni, a fost de a-şi dobîndi autonomie şi independenţă din toate punctele de vedere, deci de a-şi organiza acele puteri cari se dovedeau prea slabe în ciocnirea lor cu aceleaşi puteri ale celorlalte naţiuni. Adică, între două comunităţi umane cari vreau să-şi păstreze unitatea lor, lupta se dă în toate domeniile: biologic, moral, religios, politic, estetic, economic. Iar peripeţiile luptei într'un domeniu au repercusiuni necesare şi inevitabile asupra celorlalte domenii. De ex. o comunitate poate să se închidă şi să reziste din punct de vedere biologic, apărîndu-şi puritatea sîngelui, a rasei. Dar, fiind atacată de altă comunitate superioară din punct de vedere moral sau religios sau politic etc., ea nu-şi va putea păstra unitatea, independenţa, nu va putea fi o *comunitate umană autonomă*. De ex. Negrii din Statele Unite. Tot aşa Evreii nu reprezintă o comunitate autonomă, lipsindu-le organizaţia politică, artele, filosofia. Ei sînt o comunitate imperfectă, întemeiată pe organizarea biologică, religioasă şi economică, dar din punct de vedere politic şi în domeniul artelor ei sînt tributarii celorlalte naţiuni în ale căror *State* trăesc. Numai în comunităţile unde *economicul* şi-a dobîndit primatul faţă de toate celelalte puteri Evreii şi-au putut dobîndi un loc conducător. Dar, pentru a-şi păstra dominaţiunea, ei trebue să năzuiască a slăbi şi distruge toate puterile comunităţii dominate cari i-ar putea înlesni recucerirea puterii economice. Toate puterile acelei comunităţi trebuesc deci subordonate puterii economice şi puse în slujba ei. In acest fel Evreii pot deveni stăpînii unor naţiuni neorganizate din punct de vedere economic.

Dar, dacă în domeniul economic Evreii reprezintă pentru teorie un caz privilegiat, Biserica romană ne prezintă un exemplu tipic pentru tendinţa de dominaţiune universală în temeiul organizării raţionale a puterii religioase. Aici n'avem în faţa noastră o comunitate biologică, nici economică, nici politică, ci o comunitate religioasă pură. Toate comunităţile intrate în raza de influenţă a catolicismului sînt ameninţate să intre subt dominaţiunea acestei organizaţii, a acestor teologi specialişti, a acestei teocraţii care dispune de o tehnică religioasă cît se poate de perfectă. Bine înţeles că Biserica romană

s'a născut în condițiuni cînd întemeierea unei teocrații creștine părea posibilă, dată fiind decăderea și imperfecțiunea puterii politice în Apusul Europei. In urmă luptele cu Impărații și, mai tîrziu, organizarea puterii politice în Statele naționale a zădărnicit înfăptuirea „unui imperiu catolic“ condus de Papă. Mai amintim, în această ordine de idei, dominațiunea franceză în literatură, arte și filosofie asupra Germaniei și Rusiei pînă pe la sfîrșitul secolului al XVIII-lea.

Iată deci cum istoria ne înlesnește să distingem *formele pure* (teoretice) sau raționalizate, pe cari le putem numi *puteri*, de comunitățile reale, considerate ca sisteme autonome cari au tendința de a-și păstra autonomia în luptă cu alte comunități prin organizarea *tuturor puterilor.*

Am adoptat pentru aceste comunități numele de *națiuni.* Tipul ideal al unei națiuni este cel al unei comunități care își poate păstra autonomia și independența față de alte comunități *din toate punctele de vedere:* biologic, moral, religios, politic, estetic, economic.

Orice națiune are tendința de a se apropia de tipul ideal. Știința socială are menirea să arate: 1) cum se pot organiza puterile în mod rational, și *mai ales:* 2) cum se poate ajunge la echilibrarea și ierarhizarea rațională a acestor puteri. Căci punctul 1) este destul de lămurit pentru a nu mai cere o expunere, pecînd punctul 2) abia că a intrat, în timpurile noastre, în sfera de cercetare a științei sociale.

V

Din expunerile precedente ne-am putut dobîndi, nădăjduesc, o noțiune clară despre ceea ce este *națiunea.* Prin definiție ea este un sistem social autonom și evolutiv. Adică ea este o comunitate umană avînd toate funcțiunile necesare existenței ei independente — față de alte comunități. Pe plan real, istoric, națiunile se nasc prin luptă, prin tendința de închidere una față de alta. Sfera unei națiuni este deci determinată de constelația internațională într'un moment istoric dat.

Pentru păstrarea autonomiei naționale e necesar, am spus, ca toate *puterile* unei națiuni să fie organizate în așa fel ca să-i asigure independența. In practică (istorie) problema a fost deslegată în felul că națiunile și-au organizat acea putere, sau acele puteri, în primul rînd, cari le-au dat posibilitatea să se apere împotriva distrugerii autonomiei și libertății lor și cari

le-au înlesnit nu numai să reziste, dar şi să atace. Adică, dacă lupta s'a dat în domeniul politic, naţiunile au căutat să se organizeze politiceşte. Dar o naţiune învinsă politiceşte îşi poate dobîndi o superioritate în alt domeniu, cu tendinţa se 'nţelege de a-şi redobîndi şi libertatea politică. Numai în cazul cînd îşi pierde toate *puterile*, ea încetează de a mai exista. Cînd însă, păstrîndu-şi o singură putere, ea nu mai are tendinţa de a redeveni o naţiune, atunci avem în faţa noastră o formă socială pură, o organizaţie raţionalizată, un mecanism social, dar nicidecum o comunitate umană, autonomă, o *naţiune*.

Exemple pentru apropierea de forme pure avem în Biserica romano-catolică, în comunismul marxist, în francmasonerie. Comunităţi autonome, *naţiuni* apropiate de tipul ideal sînt *Statele naţionale totalitare*, adică naţiuni cari au tendinţa de a-şi organiza *toate puterile* în aşa fel ca să ajungă la deplină independenţă faţă de alte naţiuni.

Problema este: cum descoperim posibilitatea unei astfel de organizaţii ideale? Metoda nu poate fi decît iarăş cea „istorică". Din imperfecţiunea organizaţiei comunităţilor istorice (trecute şi prezente) putem afla drumul spre perfecţiune. Dar vom renunţa aci la speculaţiuni metafizice asupra *perfecţiunii* în general. *Perfectă este pentru noi comunitatea care, atacată fiind de altă comunitate, în orice domeniu şi cu orice mijloace ar fi, îşi dovedeşte superioritatea, adică rezistă şi îşi păstrează independenţa, autonomia.*

Dar ştim că puterea unei comunităţi în luptă cu altele depinde în primul rînd de solidaritatea ei internă. Aceasta e condiţia fundamentală. Oricare ar fi duşmanul, cu orice mijloace ar ataca, problema fundamentală este de a înlătura în interiorul comunităţii orice elemente de conflict. Ceea ce înseamnă de a crea condiţiunile *morale* pentru cooperarea indivizilor în vederea luptei cu duşmanii. Intreg tratatul nostru de faţă s'a ocupat cu această problemă şi ea poate fi considerată rezolvată.

Existînd condiţiunile morale, urmează necesitatea organizării tehnice, raţionale, deci organizarea *puterilor* sociale relevante pentru lupta ce începe. Constatăm deci că *puterea morală* este prima condiţie. Şi aici amintim că educaţia trebue să-şi dea roadele, legînd conştiinţele individuale într'un tot indisolubil. Dar nu vom uita că puterea morală trebue să se sprijine pe cea *biologică*.

Şi chiar dela început aceste puteri ne apar *organizate* în temeiul diferenţierii şi ierarhizării naturale a elementelor cari sînt : bărbaţii, femeile şi copiii.

Dar de aci încolo se ivesc probleme cari devin tot mai complexe. De ex. *puterea religioasă:* cine să fie preot; sau *puterea politică:* cine să fie ostaş; sau puterea economică: cine să fie *producător* etc. După concepţia democratică şi egalitaristă problema s'ar prezenta cam în felul următor: dela o vîrstă anumită, zicem 20 de ani, toţi membrii comunităţii sînt şi preoţi şi ostaşi şi producători şi artişti, în fiecare categorie ei se vor ierarhiza după aptitudini, după inteligenţă. Indivizii vor exercita toate aceste ocupaţiuni după cum cere trebuinţa. Cînd e războiu, toţi vor fi ostaşi, cînd trebuesc împlinite riturile religioase toţi vor fi preoţi, precum şi toţi vor munci pentru a produce bunuri economice, toţi vor fi artişti etc., fiecare ocupînd în aceste diferite „bresle" rangul ce i se cuvine după aptitudinile şi cunoştinţele sale.

Dar evoluţia istorică a luat altă înfăţişare. Un individ nu poate exercita toate activităţile. Imprejurările au impus specializarea, diviziunea muncii. In anumite condiţiuni puterea politică a cerut o pregătire care împiedica o reunire a profesiunei politice cu cea economică de pildă ş. a. m. d. Cum dealtminteri funcţiunea biologică şi morală a femeii o exclude dela funcţiunea politică legată de profesiunea militară. In felul acesta s'au format caste, stări sociale, corporaţiuni, clase sociale, profesiuni. Iar în fiecare categorie s'a stabilit o ierarhie, iarăş după aptitudini, după gradul de specializare, în aşa fel că s'a selecţionat o elită şi o mulţime condusă.

Dar, Postulatul democratic nu se poate înfăptui decît doar în sfera biologică şi cea morală. Aşa toţi indivizii adulţi sînt părinţi şi reprezintă elita faţă de copii; toţi părinţii sînt educatori (elită morală) faţă de copii. Intr'o vreme aceiaşi părinţi erau şi preoţi. Dar cînd un tată devine ostaş şi n'are timp să se ocupe cu altceva, tot aşa cînd e agricultor sau medic sau inginer, — e lămurit că trebue să existe educatori specializaţi, preoţi specializaţi, etc.

Putem urmări în istorie cum a fost rezolvată această problemă în condiţiuni diferite. Inţelegem necesitatea specializării şi legătura ei cu ierarhia biologică şi morală.

Dar asupra unui punct s'au ivit divergenţa de păreri, anume cu privire la *ierarhia specialităţilor*, a puterilor (funcţiunilor) sociale. Comunitatea este doar un tot, un sistem. Puterile ei nu pot fi juxtapuse, fiecare din ele funcţionînd independent de celelalte. Dar care din ele are întîietatea şi de unde derivă întîietatea ?

Moraliştii susţin că puterea morală are întîietatea, căci ea asigură şi coeziunea comunităţii şi ea înlesneşte cooperarea puterilor. Observăm însă, că în multe societăţi puterea religioasă, în altele cea politică şi-a dobîndit primatul, chiar în felul că a anihilat celelalte puteri, le-a oprit desvoltarea normală.

In temeiul observaţiei istorice putem formula ipoteza: primatul îşi dobîndeşte acea putere cu ajutorul căreia o comunitate, în luptă cu altele, iese biruitoare. Această putere intrînd prin forţa împrejurărilor pe drumul organizării raţionale, ea începe să domine şi să hotărască asupra tipului de organizare a comunităţilor, determinînd o anumită ierarhizare a puterilor.

Printr'o analogie vom înţelege acest lucru mai lesne. De ce s'au desvoltat la om inteligenţa? Fiindcă prin inteligenţă şi-a dobîndit biruinţa faţă de celelalte animale. Aşa, cînd a început lupta între comunităţile umane, a hotărît *puterea politică*. Deci ea a fost organizată mai întîi, ea s'a desvoltat, subordonîndu-şi toate celelalte puteri şi punîndu-le în slujba sa. Cînd o astfel de putere ajunge într'o comunitate la ipertrofiere se iveşte primejdia ca, în momentul ce comunitatea e înfrîntă în ciocnirea cu altă comunitate superioară ei în această putere, ea să dispară din istorie. Aşa s'a întîmplat de pildă cu multe „naţiuni" biruite de Romani politiceşte.

Dar Grecii, chiar pierzîndu-şi puterea politică, au rămas o comunitate, tot aşa Polonezii sau Cehii în timpurile mai noi. Puterea biologică şi morală, puterea religioasă, cea estetică, cea economică poate salva o comunitate dela peire, şi-i poate permite încercarea de a-şi redobîndi autonomia deplină.

Deaceea pentru viaţa, dăinuirea şi desăvîrşirea unei comunităţi, pentru transformarea ei într'o *naţiune*, e important ca toate puterile ei să fie organizate în aşa fel ca ea să reziste altor comunităţi — *pe orice linie ar veni atacul*. Războiul modern între naţiuni este un război totalitar şi reclamă punerea în joc a tuturor puterilor. Slăbirea uneia, înfrîngerea suferită într'un domeniu de activitate, înseamnă că duşmanul a intrat în cetate şi poate încerca distrugerea ei totală.

O naţiune deci, în luptă cu alte naţiuni, trebue să-şi desvolte şi să-şi organizeze *toate puterile*, dar în primul rînd *puterea morală, din care derivă şi pe care se sprijină toate celelalte*. Legarea conştiinţelor individuale, înlănţuirea lor indisolubilă în procesul dialectic, prin care se stabileşte şi ierarhia naturală, adică se selecţionează elita morală care-şi dobîndeşte un prestigiu necontestat în domeniul spiritual, aşa cum părinţii îl

au în sfera biologică, este o condiție pentru dăinuirea comunității. *Educatorii, părinții sufletești,* formează în totalitatea lor (deci împreună cu cei ce nu mai trăiesc trupește, dar ne vorbesc prin operele lor) *comunitatea.* Ei trebue să hotărască asupra organizării raționale a puterilor și asupra ordinei între puteri în vederea păstrării autonomiei comunității față de alte comunități. Dacă o comunitate se *divizează* în puteri organizate și fiecare putere pretinde întîietatea și, în anumite momente, și-o impune distrugînd celelalte puteri, comunitatea se găsește pe o cale greșită; ea e expusă unor continue frămîntări interioare și poate lesne cădea pradă unui dușman mai bine organizat.

Discuțiile teoretice asupra primatului politicului, sau economicului sau esteticului etc. sînt sterpe, dacă nu se consideră unitatea înăuntrul căreia se dă lupta puterilor pentru întîietate. Iar această luptă își pierde înțelesul și rostul, dacă nu se ia în seamă, linia pe care se desfășoară lupta între acele unități. A proclama primatul politicului cînd o națiune e amenințată de altă națiune în domeniul religios, înseamnă a comite o eroare. Ca să reziste atacului pe această linie națiunea trebue să-și organizeze biserica, să adîncească credința propăvăduită de biserica națională. Tot astfel în domeniul economic, o națiune amenințată cu cotropire și subjugare economică trebue să-și concentreze și să-și organizeze puterea economică, să mobilizeze pe toți membrii națiunii pentru războiul economic.

Dar, iarăș și iarăș repet, o națiune este *națiune* numai fiind o *comunitate morală* și fiind o comunitate morală, membrii ei, chiar în virtutea solidarității morale, sînt mobilizabili pentru orice războiu. Adică toate celelalte puteri pot fi raționalizate și organizate servind la întărirea națiunii. Cînd însă coeziunea morală e slăbită, cînd națiunea se imparte în caste, clase etc., dușmănoase între ele, avem în fața noastră mecanisme, mașini cari se pot izbi și sfărîma, dar nu servesc la nimic. Ele dau doar unor indivizi iluzia că sînt puternici și că pot domina și exploata pe ceilalți indivizi cu ajutoarele mașinei de care dispun. De aici s'a născut lupta între papi și împărați, între împărați și bancheri, între bancheri și intelectuali etc. Raționalizarea cuprinde în sine primejdia de trezire și întărire a instinctului de dominațiune a individului. Un specialist de elită are tendința de a organiza specialitatea sa și cu ajutorul organizației să devie dictator, de ex. „mare-preot al marei-ființe".

Stabilind rolul fiecărei specialităţi organizate în viaţa naţiunii şi recunoscînd primatul ordinei morale, căreia trebue să i se subordoneze celelalte ordine (organizaţii), sociologia şi-a făcut pe deplin datoria: ea a arătat cum se pot organiza *puterile* unei naţiuni în aşa fel ca să-i asigure autonomia, libertatea în lupta cu alte naţiuni.

VI

Se poate spune pe scurt: prin organizarea *puterilor* toată naţiunea devine mobilizabilă pentru lupta cu alte naţiuni *în orice domeniu ar fi*. Dacă într'un domeniu ea se dovedeşte inferioară, ea devine tributară altei naţiuni sau altor naţiuni. Ne-am putea imagina cazul că o naţiune şi-ar dobîndi superioritatea absolută asupra celorlalte naţiuni într'un singur domeniu; în acest caz ea ar înfiinţa *un imperiu universal*, fie politic sau religios sau economic — iar celelalte naţiuni i-ar fi tributare în acel domeniu. Dacă o naţiune şi-ar dobîndi superioritatea absolută în toate domeniile, celelalte naţiuni ar înceta să existe şi omenirea ar fi reprezentată printr'o singură naţiune. Adică nici acea naţiune n'ar mai fi naţiune, ci ar exista omenirea ca unitate perfectă: biologică, morală, religioasă etc. Dar, în acest caz, ce înţeles ar avea de ex. termenul de politică? Impotriva cui să-şi apere omenirea teritoriul ei, *patria*? Şi aşa în toate celelalte domenii. Ar rămînea doar lupta cu natura. Dar cum în acest stadiu ştiinţele ar fi pus natura cu desăvîrşire subt stăpînirea omului, omenirea n'ar mai avea împotriva cui să lupte. Ar fi începutul păcii eterne: toate funcţiuni? Ar fi să se ivească doar o nouă varietate umană sau mecanism perfect adaptat în mod desăvîrşit condiţiunilor exterioare. Ceea ce ar însemna că individul uman ar fi perfect din toate punctele de vedere: biologic (n'ar mai fi bolnav), moral (n'ar putea păcătui), politic (ar fi cetăţean desăvîrşit) etc. O stare ideală, cum vedem. Dar cum să se nască acea naţiune absolut superioară din toate punctele de vedere celorlalte naţiuni? Ar fi să se ivească doar o nouă varietate umană sau o nouă specie animală superioară omului în toate privinţele.

Las în seama utopiştilor să pună la contribuţie imaginaţia lor atît de fecundă pentru a ne zugrăvi înfăptuirea fericirii depline a omenirii. Noi rămînem în sfera realităţii empirice istorice, unde putem constata, în lupta comunităţilor omeneşti cu „natura" şi în lupta lor întreolaltă, *tendinţa* spre organizare raţională a funcţiunilor sociale, fiecare comunitate

năzuind a-şi dobîndi şi păstra autonomia, libertatea, deci năzuind a deveni o *naţiune liberă*, suverană.

Dar aşa cum geometrii pot construi un triunghiu perfect sau un cub perfect — prin definiţii şi calcul, — deşi în realitate nu există nici punct nici linie nici plan nici corp cari să corespundă definiţiei, aşa putem *construi* şi noi o naţiune perfectă avînd toate funcţiunile pe deplin desvoltate şi organizate. Ea ar reprezenta termenul final spre care tind toate naţiunile fără a-l putea atinge cîndva.

Condiţiunea pentru naşterea unei astfel de naţiuni perfecte ar fi existenţa unui substrat biologic care să reprezinte *un tip uman perfect:* sănătos, frumos, inteligent, bun, cu instincte bine echilibrate. Aceşti indivizi perfecţi ar constitui un grup familial care ar oglindi, în structura sa, în mod desăvîrşit ordinea biologică umană.

Inlăuntrul acestui grup ar începe apoi procesul dialectic prin care grupul familial biologic s'ar preface într'o comunitate morală, spirituală.

Aplicînd principiile lui *Aristotel* privind organizarea raţională a Statului, „adunarea generală" a comunităţii morale ar fi compusă din totalitatea *educatorilor*, deci a *părinţilor*. Din această adunare generală s'ar selecţiona apoi *conducerea* „corpul magistraţilor", şi în sfîrşit şi „judecătorii". Ierarhia s'ar stabili în felul că „mulţimea" ar fi reprezentată prin *părinţii sufleteşti*. Idealul *părintelui perfect* este *Dumnezeu* şi poruncile lui susţin ordinea morală.

Această comunitate ar fi o democraţie perfectă, iar selecţiunea elitelor s'ar face într'adevăr în temeiul meritului personal, în temeiul virtuţilor morale. Locul întîiu i s'ar cuveni celui mai bun *părinte,* învăţătorului desăvîrşit, omului care-i întrece pe toţi semenii săi din punct de vedere moral.

In acest domeniu femeia ar ocupa nu numai un loc important, de egalitate cu bărbaţii, ci am fi dispuşi să-i dăm întîietatea. Celei mai virtuoase mame i s'ar cuveni *conducerea* şi hotărîrile ei în chestiuni de *educaţie (morală)* ar trebui să fie legi.

Dacă din punct de vedere biologic i s'ar cuveni primul rang femeii care a născut şi a crescut mulţi copii sănătoşi, în domeniul moral i-am da locul întîiu femeii care şi-a crescut copii în frica lui Dumnezeu şi observarea strictă a preceptelor morale. Forma de guvernămînt ar fi deci, în sfera morală, matriarcatul. Excluşi ar fi din această „organizaţie" celibatarii,

deci toţi cei ce nu sînt părinţi. Această condiţie *biologică* trebue s'o împlinească orice membru al „organizaţiei morale".

Strîns legată de organizaţia morală şi derivînd direct din ea este organizaţia religioasă. Aci însă termenul de *părinte* şi *învăţător* capătă alt înţeles. Elita trebue să se specializeze în *teologie*.

Avem nevoie deci de o nouă ierarhizare a comunităţii. Bisericile creştine ne dau exemple foarte apropiate de idealul unei *„poliţii religioase"*. Biserica ortodoxă păstrînd pentru preoţi căsătoria, leagă comunitatea religioasă direct de cea morală, lăsînd însă drum deschis pentru formarea unei elite preoţeşti, de teologi, cari să se poată dedica cu desăvîrsire conducerii comunităţii religioase.

Problema organizării politice o expune în mod magistral *Aristotel*. Impotriva tuturor teoriilor „moderne", noi rămînem la teoria sa. Dar se 'nţelege că excludem din *Statul nostru* sclavia. „Adunarea generală" politică va cuprinde pe toţi bărbaţii *ostaşi*, ierarhizaţi după vîrstă, pregătire profesională şi merite. Din ei se va selecţiona deci elita conducătoare, rangurile, atît pentru armata combatantă cît şi pentru funcţiunile politice administrative şi judecătoreşti. Cei ce nu sînt încă ostaşi sau nu pot fi ostaşi (copiii, femeile, infirmii) nu fac parte din *organizaţia politică*. Conducătorul ideal al acestei organizaţii este *monarhul* care împreună toate *virtuţile cetăţeneşti*, de ostaş şi de organizator politic perfect.

Locul al cincilea i s'ar cuveni organizaţiei reprezentanţilor artelor frumoase: poeţi, compozitori, pictori, arhitecţi. Inainte vreme ei erau organizaţi şi constituiau într'adevăr o *putere naţională*. Azi, deşi importanţa artelor n'a scăzut şi e recunoscută de toţi, artiştii şi organizaţiile lor stau subt stăpînirea, uneori şi alocurea tiranică, a puterii economice şi politice (în alte timpuri subt cea a puterii religioase).

Artizanii ar intra în organizaţia a şasea care cuprinde pe toţi producătorii de valori economice (utile, de consumaţie). Excluşi din „adunarea generală" a acestei puteri, deci şi dela funcţiuni, sînt toţi cei ce nu pot sau nu vreau să producă bogăţii.

E lămurit că, după principiile noastre, *elita* unei organizaţii, nu face parte din adunările generale ale celorlalte organizaţii, pe cînd „mulţimea" e împărţită pe organizaţii după „virtuţile" şi ocupaţiile indivizilor, cari îngăduesc ca un individ să facă parte din mai multe organizaţii. Dar, bine zis, orice

individ e legat de toate organizațiile : mamele nasc doar ostași și preoți etc. *Organizația rațională* care constitue o *putere* cere însă ocupație efectivă într'o singură specialitate, și numai ea dă dreptul la un loc în ierarhia acelei specialități. Cineva poate fi deci agricultor, dar și ostaș (în timp de războiu). Dar pentru intrarea în elită s'ar cere o specializare *exclusivă*.

O expunere aparte cere o problemă care rămîne nerezolvată atît în *Politica* lui *Aristotel* cît și în toate celelalte teorii cari se ocupă de ceea ce numim noi aci „puteri". Intrebarea este anume: cum devine cineva specialist, cum și prin ce mijloace se înfăptuește specializarea și raționalizarea organizațiilor?

Răspunsul obicinuit și adevărat este: prin educație și școlire. *Există deci specialiști a căror specialitate este de a produce specialiști.* Formează acest corp o nouă organizație, o nouă *putere* sau pe diferitele *puteri*, avînd aci, înăuntrul organizațiilor, locul lor bine definit?

De ex. cei ce fac pregătirea viitoarelor mame, învățîndu-le cum să-și crească copiii fac parte din organizația biologică și apoi morală sau intră în „corpul didactic" de diferite grade într'o nouă organizație? Tot așa pentru educația religioasă, politică, economică etc.

Comunitățile antice n'au un corp didactic, o organizație specială pentru formarea de specialiști, iar „școlile" filosofice reprezintă organizații cari n'au un loc bine definit înăuntrul *națiunii*. La națiunile moderne, „școala" a devenit o instituție cu o organizație proprie. Dar în ce privește legăturile ei cu *puterile naționale* domnește o confuzie completă, rezultată chiar din confuzia tuturor puterilor.

Dacă s'ar înfăptui „separațiunea puterilor" și ierarhizarea lor după principiile noastre, s'ar deschide drumul și pentru repartizarea „învățătorilor" pe diferitele puteri organizate.

Astfel învățătorii dela școalele primare ar face parte din *puterea morală*, ei continuînd și completînd educația părintească: Dar ei ar aparținea (ca și părinții), bărbații, organizației politice, femeile rămînînd însă în organizația morală alături de mame. In școala secundară, profesorii (și profesoarele) ar face parte din organizația *specialității* lor, deși o delimitare precisă nu e posibilă. aceștia rămînînd în mare măsură legați de comunitatea morală, iar specialitatea lor fiind subordonată educației morale, servind numai pentru pregătirea discipolilor într'o specialitate anumită. Aci e cuprinsă problema

culturii generale care desăvîrşeşte educaţia morală şi deschide drumul pentru activitatea într'un domeniu determinat. Chiar în şcolile „profesionale" e nevoie de o cultură generală, de profesori de diferite specialităţi, întrucît orice *artă* cere cunoştinţe foarte variate.

Alt aspect îl au iarăş şcolile superioare. Universităţile, cari la început serveau în primul rînd pentru formarea de teologi, s'au divizat apoi în *facultăţi*, iar facultăţile pe specialităţi. Pe lîngă Universităţi s'au ivit apoi şcolile superioare speciale: politehnicele, academiile etc.

Aparţin profesorii Universităţilor şi celorlalte şcoli superioare „corpului didactic" sau organizaţiei specialităţii lor? In care „adunare generală" votează? In toate sau în niciuna? Ar trebui să formeze ei o corporaţiune osebită, deci să constitue *puterea spirituală* cum ar fi dorit *A. Comte*?

Am fi dispuşi să dăm fiecărei *puteri* un corp didactic, învăţători de cari are nevoie pentru constituirea ei, dacă nu s'ar opune acestei rezolviri a problemei dificultatea repartizării indivizilor pe specialităţi chiar decum intră în „şcoala" în care urmează a fi *instruiţi*.

Ni se pare deci mai logic de a-i prinde pe „învăţători" într'un corp ierarhizat după ştiinţele lor şi a cărui *elită* ar fi reprezentată prin *savanţi*, adică prin oamenii cari ei înşişi formează pe ceilalţi învăţători.

Savanţii sînt deţinătorii şi sporitorii ştiinţelor pe cari le transmit celor ce au să predeie apoi aceste ştiinţe celor ce urmează a le aplica în practică. In fruntea acestor savanţi, şi deci a întregii corporaţiuni de învăţători, ar sta *filosofii*, cari ar avea menirea să stabilească legăturile şi ierarhia între ştiinţe — începînd dela ştiinţele naturii pînă la teologie (în înţeles aristotelic) şi, ceea ce-i mai important, să stabilească legătura şi ierarhia între toate puterile naţiunii, ceea ce, în practică, înseamnă, că ei ar avea să fixeze normele după cari *elitele*, adică specialiştii tuturor organizaţiilor ar urma să coopereze pentru a da naţiunii cea mai perfectă unitate şi solidaritate în manifestările ei faţă de celelalte naţiuni.

Căci toată mizeria şi imperfecţiunea organizaţiei unei naţiuni rezultă din *confuziunea puterilor*, din lupta *elitelor*, din năzuinţa fiecărei elite de a-şi institui dominaţiunea tiranică asupra celorlalte. Fiecare specialist de elită se crede chemat să conducă întreaga naţiune; el apelează la mulţime căutînd a scădea prestigiul celorlalte elite, arătînd că ele nu tind decît să

„exploateze" mulțimea neștiutoare, s'o înșele etc. Astfel se naște un antagonism între mulțime și diferitele elite, se nasc „revoluții" de diferite feluri (fiecare „organizație" își are revoluțiile ei). De haosul ce se ivește profită apoi indivizii „antisociali", egoiști, fie că acționează izolat, fie că formează bande organizate, „puteri destructive" în sînul națiunii, cari n'au alt scop decît satisfacerea egoismului „asociaților". Astfel de puteri oculte anti — și internaționale sînt, de pildă, francmasoneria, trusturile, facțiunile politice. Dar pe acelaș plan se găsesc și organizațiile cari distrug moralitatea : prostituatele, negustorii de carne vie etc. Și aci sînt păcătoși izolați, dar și organizații, (asociații) cu statute scrise sau nescrise. Printr'o bună orînduire a *constituției naționale,* toate aceste forțe destructive, individuale sau colective, ar putea fi eliminate.

Știm prea bine că în realitate n'a existat și nu există o comunitate umană care să împlinească toate condițiunile arătate de noi. Dar tot așa știm că orice comunitate reală nu se poate menținea decît prin năzuința de a se apropia de constituția ideală schițată de noi aci în linii largi. Știința socială n'ar fi știință, dacă n'ar încerca să desprindă din varietatea formelor sociale realizate în cursul istoriei noțiunea clară a societății. Ea constată că omul a năzuit și în domeniul social să ajungă la *organizație rațională.* Intîiu, împins de nevoia de adaptare la mediu, el a înfăptuit organizații parțiale (așa cum i-au dictat împrejurările), trecînd apoi treptat la o organizație a tuturor domeniilor de activitate.

Organizația totalitară însă nu poate rezulta decît din buna orînduire, legarea și ierarhizarea tuturor organizațiilor, ceea ce nu e posibil decît prin recunoașterea primatului ordinei morale ca prototip al oricărei ordine posibile. Iar această recunoaștere ar fi cu neputință fără certitudinea că ordinea morală este expresia voinței lui Dumnezeu, a ființei supreme care a creat lumea și a instituit norme pentru ordinea universală.

Luptele înăuntrul comunităților umane, căderea în păcat a indivizilor, ambiția lor nemăsurată de a înfrînge voința semenilor lor, de a domni ca „tirani" cu ajutorul unor „organizații" la a căror conducere au ajuns prin merite personale și favoarea împrejurărilor, izvorăște din ignorarea faptului că „mecanismul social", înfăptuit prin raționalizarea activităților, distruge pe conducătorul său, dacă acesta nu pune mecanismul, mașina în slujba comunității, avînd menirea să împlinească o funcțiune necesară pentru viața comunității, pentru viața

națiunii. Iar ignoranța ea însăș rezultă din faptul că omul uită de Dumnezeu și de poruncile sale, uită de drumul ce l-a parcurs pentru a-și dobîndi un suflet în comuniune cu alte suflete. Orice „tiran", mic sau mare, își distruge sufletul propriu prin distrugerea comunității în care a devenit suflet.

Ivirea *Statelor naționale totalitare* din timpurile noastre ne-a ușurat deslegarea teoretică a problemei celei mai bune *constituții*. Aceste comunități merg pe drumul raționalizării *puterilor naționale* prin separațiunea dar și prin ierarhizarea lor. Și se pare că au și aflat cheia rezolvirii practice a problemei întrucît au recunoscut, cel puțin în teorie, primatul ordinei morale și importanța creării de condițiuni biologice favorabile înălțării omului din animalitate. Lăsînd la o parte terminologia încărcată încă de erorile trecutului, fascismul italian și național-socialismul german au făcut un pas uriaș spre înfăptuirea unei comunități umane *ideale*. Pe de altă parte și în acelaș timp, organizația comunistă ne arată cum se poate distruge o națiune prin prefacerea ei într'un mecanism social lipsit de viață, efect al raționalizării extreme a organizației economice în paguba tuturor celorlalte puteri. Din eroarea teoretică a marxismului care a proclamat nu numai primatul ci realitatea exclusivă a puterii economice, a rezultat în practică tirania cea mai cumplită și amenințarea întregii omeniri cu recăderea în animalitate prin desvoltarea unilaterală și extremă a puterii politice, așa se va prăbuși și comunismul prin raționalizarea unilaterală a economiei, cum greșită a fost concepția preoțimii catolice că prin desvoltarea unilaterală a puterii religioase toate națiunile vor putea fi supuse dominațiunii papilor.

Dar de ce să ne mirăm că Impărații, papii, marii bancheri și industriași au porniri tiranice, cînd vedem cum „specialiști" mai mici, într'o sferă restrînsă năzuesc a-și impune stăpînirea absolută. Cine nu cunoaște pe profesorul specialist care crede că un elev, care nu dă prea mare atenție specialității lui ar merita pedeapsa cu moartea!

In sfîrșit fiecare individ uman are porniri spre tiranie, dar nu poate deveni tiran decît atunci cînd găsește sclavi cari i se supun. Și aci e miezul problemei: într'o organizație de specialiști, instituirea tiraniei e foarte dificilă, dar ea e ușoară cînd o specialitate organizată se întîlnește cu una dezorganizată. Așa și-a dobîndit economicul primatul (și apoi stăpî-

nirea) asupra politicului, cînd organizația politică începuse să se destrame...

Istoria a constatat aceste fapte, sociologia a formulat ipoteze și a căutat să le verifice, filosofia socială năzuește să le *explice* printr'o *Teorie a comunității omenești*.

TRAIAN BRAILEANU

Mărturisiri pentru un om nou

Oameni universuri închise

Aceeași făptură, aceeași esență. Oamenii sunt originar făpturi ale lui Dumnezeu și totuși ei se deosebesc atât de mult. Chiar acela pe care îl socotim asemănător nouă. frate sau prieten, nu ne poate știe pînă în cele mai tăinuite cute ale sufletului și nici nu poate înțelege deplin durerile noastre. Omul pe care îl socotești cel mai apropiat nu-ți înțelege graiul tocmai atunci cînd el rostește focul încercărilor, tocmai atunci cînd ai mai mare nevoe de ajutor. Tu îi mărturisești că te doboară suferința iar el te îmbărbătează cu glume ușoare.

Omul pentru om e mare necunoscută; omul și destinul său își aparțin reciproc fără putință de trecere în altă sferă de existență. Cele mai adînci, mai proprii și mai autentice experiențe interioare rămîn pentru alții în întregime și definitiv necunoscute; pe deoparte că nu pot fi exprimate iar pe de alta pentrucă cel de lîngă noi, fratele bun, fratele de cruce nu poate merge în depășirea de sine pînă la identificare cu ființa și destinul altuia.

Neputința de pătrundere în ființa celuilalt, neînțelegerea între om și om face ca fiecare dintre noi să trăiască ca într'un univers închis. Aci stă un isvor al dramei omenești, un isvor neîncetat de suferință.

Zadarnic așteptăm să cadă o rază de lumină din ochii celor cu care conviețuim, zadarnic așteptăm pentrucă fiecare din ei duc poveri fără de număr, închiși în orizontul lor.

O reparație a soartei tragice a omului o aduce dragostea, dragostea care face necuprinsul cuprins. Creștinismul e mare și tămăduitor pentrucă pune această virtute în centrul lumei și al vieții. Omul poate învinge pe calea ei drumul aspru și trist al singurătății, poate atinge pajiștele luminei și contemplației, poate culege florile rare ale dumnezeirei deschizînd ființei noastre tot ceeace pînă acum nu-i era dat să cuprindă.

Omul se naşte şi trăeşte la olaltă cu semenii săi, dar creşte şi se mîntue dincolo de obşteasca vieţuire, în transcendenţă.

Lege şi om

In lumea noastră de aci a trebuit să fie lege şi să fie judecată. Altcum nici nu se poate; este în firea vieţii obşteşti. Legea organizează această viaţă şi o îndrumează.

Omul însă este o ființă complexă care depăşeşte dimensiunea socială a vieţii. Acest lucru legea şi mînuitorii ei îl ignoră cu desăvîrşire ceeace duce la înlăturarea forţelor individuale creeatoare, la oprimarea ritmului ascendent şi pozitiv al vieţii spirituale. In acest fel legea expresie firească a societăţii, este un cleşte nimicitor al omului duh şi destinului superior.

Aşa cum ne arată în deosebi ultimile două veacuri legea nu are legături directe cu viaţa, viaţa omului pe care nu o cuprinde şi pe care trebue să o cuprindă pentrucă vrea s'o îndrumeze. Excesul de abstracţiune al omului modern a nesocotit pînă la distrugere omul concret, omul viu. O cunoaştere a legilor şi o putere de legătură logică i s'au părut îndeajuns conducătorului pentru a ferici lumea întreagă. Viaţa însă trecea fără să fie luată în seamă, ceeace a dat naştere în bună parte omului modern.

Deaceea cînd suntem puşi judecători peste oameni adică, peste ceva care prin natura sa nu este mai pre jos de noi, trebue să luăm în seamă omul concret, omul viu. Fiecare dintre noi este un „caz aparte" în lumea aceasta; fiecare suntem o simţire, un cuget, o făptură plină de taină cu rostul său propriu. A cunoaşte legile şi a judeca abstract după ele este o mare greşală; duce la suferinţă nemeritată, la negarea vieţii.

In acest domeniu caşi în medicină, poţi fi plin de ştiinţă şi de carte dar dacă nu cunoşti bine omul pe care îl tratezi, omul viu, individual, toată această ştiinţă nu foloseşte la nimic sau mai precis dăunează.

Lege şi om nu se cuprind. Şi de nu putem îndrepta lucrurile desăvîrşit să ne dăm seama de acest lucru este încă un merit.

A fi superior

A fi superior însemnă pînă astăzi a fi situat pe treaptă socială înaltă. Acesta este semnul cel mai obişnuit al superiorităţii. Pentru cei dedaţi artelor şi ştiinţelor adică pentru intelectuali, a fi superior înseamnă a fi inteligent şi instruit, om sprinten la minte şi cu cunoştinţe bogate.

Adevărata superioritate, aceea a valorilor morale, este cu totul ignorată astăzi. Dacă se mai află printre noi vr'un om superior în acest înțeles, îl privim cu milă ca pe o ființă sărmană, ca pe un naufragiat pe marea sbuciumată a vieții.

Superioritatea înseamnă depășire, înseamnă a avea însușiri de conținut. Ceva este superior cînd a trecut în cuprins altăceva, este superior cînd are însușiri creeatoare, cînd este deasupra în înțeles moral nu social sau intelectual.

A fi superior cuiva înseamnă a-l întrece în dragoste, în libertate, în înțelegere ca act moral complex, în putere de jertfă, adică în bogăție spirituală.

Vaslui — 1939. **ERNEST BERNEA**

Temeiurile revoluțiilor totalitare

Deși, sub diverse forme, statul totalitar există în concret și o întreagă literatură a teoretizat asupra lui, totuși mi se pare că nu s'a spus încă totul asupra acestui sistem de guvernămînt, precum și asupra semnificațiilor adînci ale revoluției, pe urma căreia el a luat ființă.

Este important de remarcat faptul, că statul totalitar n'a luat naștere pe urma unei doctrine, ci dimpotrivă, doctrina statului totalitar a început să se înfiripeze, și numai treptat, abia după ce acest stat a devenit o realitate prin necesitatea împrejurărilor și poate și prin altceva mai presus de împrejurări.

Totalitarism politic n'a însemnat altceva la început decît preluarea *tuturor puterilor* statului din partea unei singure persoane, într'un moment cînd acest stat era pe pragul unei totale desagregări, din pricina pulverizării puterii de conducere și mai ales din pricina incapacității și imoralității conducătorilor.

Salvarea statului cerea așa dar, prin necesitatea împrejurărilor și nu din calcul doctrinar: comandament unic, o excepțională și covîrșitoare putere și capacitate de conducere politică, și în al treilea rînd o înaltă conștiință morală izvorîtă dintr'o dragoste nețărmurită de oameni, precum și din cerescul instinct de jertfă pentru binele semenilor, obijduiți și primejduiți în existența lor.

Forța împrejurărilor a indicat astfel, mai bine decît orice

speculaţie doctrinară, natura noului sistem politic salvator. Realitatea însă, nu numai a indicat, dar a şi verificat mai apoi, valabilitatea practică a sistemului.

Comandamentul unic, capacitatea excepţională şi înalta moralitate în stare să impună tuturora, nu pot fi însă decît atributele unei personalităţi excepţionale şi unice.

Iată dece instaurarea acestui regim politic mai este condiţionată de *providenţiala* apariţie a unei asemenea personalităţi excepţionale.

Comunităţile umane viabile şi însărcinate de providenţă cu o *misiune* istorică bine hotărîtă, produc la timp aceste personalităţi excepţionale.

Omul potrivit la timpul potrivit şi în locul potrivit ne apar însă ca o *rînduire divină,* care scapă oricărei explicaţiuni de natură material sau raţional deterministă.

O naţiune sau un stat se poate salva prin reacţiunea mecanică a instinctului ei de conservare, printr'un concurs fericit de împrejurări, sau prin ascendenţa unor personalităţi de mare prestigiu, dar atît nu este destul pentru a putea vorbi de misiune istorică.

Iată de ce îndrăznim să afirmăm că regimurile totalitare de astăzi, născute spontan, nu sunt numai rezultatul unei reacţiuni al instictului de conservare, nici numai produsul unei sau unor inteligenţe lucide, ci în ultimă analiză, rezultatul *Providenţei.* Aci este punctul nevralgic al doctrinei Statului totalitar, care îndreptăţeşte numeroase şi nu mai puţin certe consideraţiuni metafizice. Aci intervine factorul *credinţă* de o atît de covîrşitoare importanţă în mişcările politice de această natură.

Aşa dar forţa împrejurărilor şi Providenţa lucrînd printr'un om ales, sunt obîrşia marilor regimuri totalitare de astăzi şi nu vreo doctrină politică în prealabil concepută.

Cele mai sus înfăţişate ne întăresc în credinţa că aceste regimuri totalitare, create de personalităţi excepţionale providenţiale, au nu numai o simplă raţiune politică de circumstanţă, ci au şi *profunde raţiuni ontologice şi metafizice,* angajînd devenirea fiinţei umane spre noi şi superioare forme de viaţă. Am repetat-o de multe ori că ceea ce se întîmplă astăzi în omenire nu este simplă istorie şi politică, ci curată metafizică.

Sunt epoci în istoria omenirii, marile ei epoci, cînd metafizicul irupe peste lume răscolind-o pînă în adîncuri, dar şi iluminînd-o pînă în depărtări cereşti. Suferinţi de iad şi fericiri

de Paradis pasc atunci sufletul omenesc. Torente de sînge îmbulbucat şi de spirit incandescent se rostogolesc atunci tumultoase şi amestecate peste văile istoriei. In urma lor însă, vor răsări în curînd lanurile verzi, gata să dea miraculoasa recoltă, sub dogoarea unui cer senin şi clement.

Importanţa metafizică a vremilor pe care le trăim nu-şi găseşte analogie în istorie, decît în revoluţia ideală şi imaculată a lui Christ. Aceasta în ordine morală, iar în ordinea intelectuală, în miracolul civilizaţiei helenice. Aceste două revoluţii ale spiritului au fertilizat istoria şi cultura umană în ultimele douăzeci de veacuri.

Civilizaţia helenică însă, clădită şi susţinută prin forţele naturii şi ale intelectului, ca şi toate civilizaţiile europene de mai tîrziu, care au culminat în civilizaţia occidentală modernă, s'au risipit şi se risipesc toate pe rînd, roase de un viciu fundamental: lipsa unei discipline şi al unui înalt suflu moral, care să domine totul.

Această disciplină şi acest suflu moral, pe care în ultimă analiză le rezumă instinctul divin al *iubirii deaproapelui*, singura garanţie a perenităţii unei alcătuiri sociale şi singurul fundament valabil al culturii umane, îl oferea omenirii şi în special lumii europene, *religia şi morala creştină.*

Dar religia şi mai ales morala creştină au rămas pînă astăzi exterioare resorturilor adînci ale vieţii sociale şi politice. In forme mai rafinate şi mai atenuate, viaţa socială şi politică este condusă de aceleaşi mobile inferioare care conduceau societăţile păgîne şi primitive: setea nepotolită de putere şi de plăceri a fiecărui individ în parte, fără prea multă grijă pentru soarta semenilor, exploataţi adesea pînă la desfiinţare, de cei care reuşesc să se înstăpînească asupra lor prin orice mijloace, mai mult sau mai puţin violente.

Iată de ce societăţile şi organismele politice ale lumii europene moderne au fost menite prăbuşirii, fapt care s'a petrecut, se petrece, şi se va mai petrece încă sub ochii noştri.

Iată pentru ce o societate şi alcătuire politică temeinică, echilibrată şi dăinuitoare, capabilă de a se regenera prin ea însăşi la infinit, fără zguduiri şi prăbuşiri nimicitoare, nu va putea lua naştere decît printr'o *încreştinare* totală a indivizilor şi comunităţilor umane, măcar în sens etic dacă nu şi religios.

Regenerarea omenirii avea prin urmare nevoe de o revoluţie socială şi politică inspirată din asemenea imbolduri ideale, singurele capabile să creeze o nouă civilizaţie sănătoasă şi via-

bilă. Această revoluţie, a fost dat, printr'un înalt privilegiu şi o înaltă graţie a Providenţei, să fie fapta *Mişcării Legionare.*

Această revoluţie este menită să creeze *un nou tip de om*, de societate şi de stat, de caracter etic religios, spre deosebire de vechiul tip în descompunere, de caracter dominant materialist şi intelectualist.

Acest tip de societate şi de stat se creează şi se menţine prin *omul eroic*, adică prin omul de cea mai înaltă şi cea mai puternică factură morală, capabil şi dornic să lupte şi să moară fericit pentru o credinţă mîntuitoare.

In lumina acestor consideraţiuni, pe care noi le simţim neprihănite de orice zgură de orgoliu naţional, căci avem convingerea că izvorăsc din însăşi natura şi logica faptelor, revoluţia legionară ne apare ca un pisc, în care *culminează* marele fenomen european al revoluţiei sociale şi politice totalitare de astăzi. Va trebui să se recunoască odată, că revoluţia legionară a atins în ordine socială şi politică cel mai înalt grad de spiritualitate pe care-l cunoaşte istoria popoarelor civilizate.

Faţă de spiritualitatea legionară, mişcarea *fascistă* şi *naţional socialistă*, ne apar mai mult ca un *instrument pur politic*, prin forţa căruia se va spulbera vechia lume şi se va clădi cea nouă în duhul cel nou al credinţei mîntuitoare, mărturisită şi sfinţită cu jertfe apocaliptice de Revoluţia legionară.

Puterile fizice ale Neamului şi Statului romîn n'ar fi fost suficiente ca să răzbească rezistenţa unei lumi întregi. Numai două naţiuni mari ca Germania şi Italia puteau face acest lucru. Şi Providenţa le-a împărţit acest rol potrivit cu puterile şi însuşirile lor. Iar Neamului nostru i-a dat celalt rol, al luptei întru spirit.

Simţul şi setea de dreptate, manifestate în capacitatea sa de luptă şi de jertfă, precum şi iubirea de oameni, ospitalitatea sa proverbială, nu le are nici un alt popor în măsura în care le are dînsul. In această privinţă moştenirea dacă, ca fond primitiv al sufletului nostru naţional, este de primordială importanţă

Prin Daci, noi am fost creştini înainte de a primi creştinismul lui Christ, căci Dacii au fost singurul popor din lume care alături de Iudei au conceput pe Dumnezeu Unul şi nemurirea sufletului. Bucuria cu care Dacul primia moartea şi chiar o căuta, conştiinţa superioară pe care o avea despre rău şi bine, lupta împotriva viţiului (stîrpirea viilor), fără anologie în istorie, nu-şi găsea corespondentul decît în concepţia creştină despre lume şi vieaţă.

Eroii literaturii noastre populare: Făt-Frumos, reprezentînd vitejia, dar totodată înțelepciunea, generozitatea, jertfa pentru ideal și invincibilitatea credinței; Toma-Alimoș, eroul onoarei și al generozității; ciobanul moldovean din Miorița, suflet nemărginit în iubire și duioșie, pe care numai eternitatea îl poate cuprinde, pentru care moartea nu există decît poate ca amăgire și paimă pentru nemernici; în fine, Meșterul Manole, erou al unui ideal de frumusețe nîntrecută, pentru care este gata să jertfească fără a șovăi tot ce are mai drag. Iată titluri și temeiuri de necontestat ale nobleții incomparabile ale sufletului romînesc, care l-au recomandat Providenței să fie protagonistul marii revoluții spirituale a timpurilor pe care le trăim, revoluție care va trebui să arate o altă față, mai cinstită, a sufletului omenesc de pretutindeni.

Trebuie să știm apoi că poporul romîn are cel puțin 4000 de ani de vieață civilizată și statornică în cadrele aceleiași albii etnice și a aceluiași spațiu geografic.

Date fiind predi pozițiile spirituale native ale Poporului romîn, care-l indicau pentru marele rol al creerii unui nou tip de civilizație umană, superior tuturor celorlalte care s'au succedat pînă acum, — intrarea lui pe planul major al istoriei abia în timpurile moderne, apare de asemenea ca o înaltă rînduire a Providenței. Oricare altă epocă din trecut n'ar fi corespuns menirii noastre în lume. Dacă totuși împrejurările istorice ne-ar fi îmbrîncit mai demult în vîrtejul civilizației occidentale, destinul nostru ar fi fost ratat. Ciclul civilizației occidentale nu trebuia să ne cuprindă și pe noi, pentrucă neamul nostru este el însuși menit să deschidă un alt ciclu. Așa se explică rezistența geniilor noastre naționale față de imitația oarbă a culturilor occidentale. Ei simțeau că acest neam are să-și spună un cuvînt al său, și un cuvînt hotărîtor, în această lume.

Tot ceeace ne-a întîrziat pînă acum de a intra în istoria majoră a culturii, n'a fost o întîmplare nenorocită, ci o binecuvîntată grijă și o superioară rațiune a Providenței. Năvălirile barbare, dominația turcească și fanariotă, etc., au avut și un rol pozitiv în marea rînduială a istoriei umane.

Umanitatea n'avea nevoe de noi în acele vremi, decît doar ca luptători. Dimpotrivă ea era interesată să ne ție deoparte, pentru a ne avea disponibili astăzi, cînd ea are nevoe chiar de ceeace numai noi puteam să-i dăm.

Cîte suferinți am avut de pătimit pentru această rînduială! Dar cine nu le-ar fi acceptat în schimbul acestui destin împărătesc? Aceste suferinți, astăzi, grație renașterii întru du-

hul nou al Neamului, nu ne mai dor şi nu le mai regretăm, fiindcă înţelegem necesitatea lor.

In fine, Providenţa ne-a aşezat într'un punct geografic de cumpănă între Orient şi Occident, care iarăşi nu este indiferent pentru rolul ce-l avem de jucat în lume.

Vom încheia acum schiţînd în cîteva cuvinte caracteristicile esenţiale, care disting sistemul politic al regimului legionar, şi care îl deosebesc de toate celelalte regimuri totalitare.

Sistemul de guvernămînt al Statului legionar poate fi numit un sistem *monarhic* (=comandament unic) *totalitar creştin*.

Prin acest regim totalitar creştin va trebui să se înţeleagă în primul rînd exercitarea suveranităţii naţionale, creatoare de stat, prin organe politice *selecţionate* şi *formate* în aşa fel, încît acestea să fie însufleţite în cel mai înalt grad şi să fie pe deplin conştiente de interesele şi scopurile superioare ale *întregii* comunităţi naţionale, şi să lucreze cu tot entuziasmul şi cu cea mai mare abnegaţie, şi chiar cu jertfa de sine, numai în acest sens.

De aceea, în spiritul celor mai sus arătate, Statul totalitar legionar creează organul selecţionator şi formator al acestor reprezentanţi ai suveranităţii naţionale, singurii legitimi. In România acest organ este Legiunea Arhanghelului Mihail, creată de Căpitanul ei, Corneliu Zelea Codreanu, cel mai mare erou şi martir al Neamului romînesc.

Dar, întrucît a avea conştiinţa intereselor supreme ale unei *întregi* comunităţi umane, şi a lucra cu însufleţire şi exclusiv în acest sens, înseamnă a fi însufleţit de cea mai înaltă etică umană, şi întrucît cea mai înaltă etică umană, conformă în acelaşi timp cu sufletul şi cu civilizaţia Neamului nostru şi în genere cu civilizaţia europeană, — este şi nu poate fi decît *etica creştină*, iată de ce numai această etică, cu legea ei supremă, *iubirea*, legitimează în mod absolut regimul totalitar romînesc şi în genere orice regim totalitar.

Intrucît, în fine, această etică creştină nu este şi nu poate fi decît *una* pentru *toţi*, iar scopurile şi interesele *supreme* ale *aceleiaşi* comunităţi nu pot fi decît *unele* şi *aceleaşi* pentru *toţi*, iată de ce şi organul politic reprezentînd aceste interese şi scopuri colective supreme, nu poate fi decît *unul*. Iată de ce Legiunea trebue să fie *unicul organ politic* al Romîniei.

Regimul totalitar creştin ar putea fi considerat ca forma ideală a oricărui regim totalitar.

Şi ne mîndrim că acest regim politic ideal a fost pentru prima oară conceput în istoria lumii, în Romînia.

RADU I. PAUL

Cunoaşterea Romîniei peste hotare

I. Aspecte „propagandistice" ale unui regim putred. II. Delimitarea între activitatea ştiinţifică, artistică de peste hotare şi serviciul de propagandă. III. Reorganizarea serviciului de presă şi informaţiuni.

I

Acolo unde lipseşte sufletul se caută compensarea prin bani care ar trebui să stoarcă bunăvoinţa, să promoveze munca şi să stimuleze priceperea. E un mijloc vechiu şi caracteristic regimurilor putrede. Cînd nu poţi cîştiga admiraţia nimărui, cînd nimeni nu crede sincer în tine, încerci să-ţi cumperi uneltele care să te apropie de cei cu care ai dori să trăeşti bine. Acesta este desigur planul după care s'a făcut pînă acum „propagandă" în străinătate.

Cu arginţii grei s'au înjghebat servicii speciale, înzestrate cu tot ce poate fi mai pompos, avînd personal supranumerar şi pe cît posibil „specializat". Au ajuns tot soiul de oameni să vorbească şi să scrie despre Romînia în chipuri şi feluri măestrite, doar ei făceau şi mai fac propagandă... Toate aceste servicii sunt parte dintr'un sistem care a căzut. Ajungea ca un astfel de reprezentant al ţării să strecoare într'o necunoscută revistă sau într'o umilă gazetă de provincie un articolaş pentru ca presa noastră să-l reproducă, arătînd cu litere mari şi la loc de frunte „ecoul" extraordinar din presa mondială..... Oamenii trebuiau să justifice într'un fel banii pe care îi încasau.

Tot soiul de indivizi s'au acreditat pe lîngă legaţii, discreditînd ţara prin conduita lor suspectă, prin intrigile făcute între ei, prin lipsa de conducere unitară a unui serviciu atît de important. S'a ajuns pînă acolo încît aceşti „trimişi speciali" ai Romîniei să fie huiduiţi de persoane de răspundere chiar din ţara unde îşi desfăşurau nefasta lor activitate.

Fiindcă totul şi toţi erau bănuiţi de către patronii vechiului regim fiecare „trimis special" alcătuia rapoarte despre starea de lucruri din străinătate, jurînd că el vede mai bine lucrurile şi săpînd pe celălalt.

O pînză de intrigi s'a ţesut în rîndurile acestor trimişi, care i-a compromis şi pe ei şi ţara. Toţi aceşti oameni trebue înlăturaţi.

Să revenim însă la chestiune. Despre ce fel de propagandă este vorba? Şi cum este posibilă aceasta? S'a văzut limpede că

poţi să faci propagandă la infinit, dacă între cele două ţări nu sunt date condiţiunile de colaborare şi înţelegere, „propaganda" e inutilă şi numai costisitoare. In ce sens propagandă? Este posibil să convingi opinia publică a unui stat de adevărul unei cauze cînd conducerea propiului tău stat lucrează împotriva statului respectiv? Numai acela poate reclama justiţie care merge pe căi juste. Voim ca străinătatea să ţină seama de realităţile noastre dar n'am fost în stare să vedem realităţile ei.

Să luăm exemplul Italiei. După ce am aplicat sancţiunile cu străşnicie, venim tot noi pentru a vorbi de latinitate, frăţie şi alte asemenea cuvinte literare, căci aşa trebue să le numim cînd nu se bazează pe colaborare reală în domeniul politic, spiritual. Deci ce ajută propaganda cînd lipseşte bunul simţ şi orientarea elementară în politica dintre popoare? Dar mai mult decît atît. Nu sunt chemate azi, în Europa, presa, curentele de opinii, influenţa asupra intelectualilor, ca acestea să fie hotărîtoare. Mai întîi că ele nu pot influenţa real şi pentru o durată.

Prin urmare problema „propagandei" începe să-şi reducă marea ei însemnătate, în sensul vechiu al concepţiei. „Propaganda" în străinătate trebue bine definită şi redusă pe un drum de realităţi. In momentul însă în care vom circumscrie tot mai precis scopul şi mijloacele acestei activităţi peste hotare, cuvîntul „propagandă" se va evapora ca un termen absolut impropriu şi chiar odios.

Nu este vorba de-a „stoarce" cu orice preţ cîteva fraze în presa străină favorabile nouă, nu este vorba de-a „converti" pe cutare om de stat sau cerc pentru o cauză. Aceste jocuri pot fi periculoase, născînd reacţiuni din partea adversă de natură a compromite întreaga acţiune. S'a dovedit că diplomaţia Europei din ultimi ani este simplă şi dintr'o bucată, iar toţi cei ce au încercat subtile manevre, au trebuit să cadă jertvă propriei intrigi.

II

Deci, din capul locului, să eliminăm termenul de propagandă. Nu avem nevoe de „propagandă" in străinătate. Avem nevoe de altceva, mult mai serios, mult mai greu de îndeplinit şi mult mai folositor. Dar şi aci să precizăm bine lucrurile. Despre ce fel de activitate e vorba, din care domenii şi cum trebue înţeleasă aceasta?

Majoritatea intelectualilor noştri, unii foarte bine inten-

ționați, trăesc într'o lamentabilă confuzie a domeniilor de activitate spirituală, culturală și politică — mentalitate născută din atmosfera haotică a democrației defuncte. Astfel unii cred că un institut de cercetări științifice din străinătate poate și ar trebui să facă și „propagandă" națională. Alții ar voi să creeze acum „Institute Naționale" peste hotare, în fruntea cărora să stea mari personalități științifice și care institute să facă știință, artă, politică, economie, turism, presă, propagandă, etc, etc. In felul acesta ar fi de toți și s'ar face de toate....

Să privim lucrurile real și serios. Avem două instituții în străinătate cu tradiție și cu un făgaș bine făcut: Școala Romînă din Roma și Școala Romînă din Paris.

Scopul acestora este activitatea științifică și artistică, atît de pregătire cît și de creație. (Nu interesează, aci, care dintre aceste școli au dat rezultate mai bune sau alte contingențe de natură administrativă și de organizare internă). S'a putut însă observa de către cei ce cunosc bine activitatea acestor instituții că acele elemente au dat maximum de randament care s'au ocupat de țelul lor științific și artistic, rămînînd la acesta. Dacă e vorba să se pună problema „folosului" și a „propagandei" făcute de către aceste școli, răspunsul nu poate veni decît prin examinarea rezultatelor propriu zise. Deci un institut romînesc științific de peste hotare este cu atît mai bun pentru stat și națiune, cu cît membrii săi sunt mai savanți, mai artiști, iar operele lor reprezintă lucrări de cît mai mare valoare intrinsecă.

Opera științifică sau artistică vorbește prin ea, oricui, oricînd. Și invers. Cu cît cineva va amesteca mai mult elementul intențional, „propagandistic" în opere de știință, cu atît valoarea ei va scădea. Deci de-o parte activitatea științifică artistică — de alta activitatea de informație, de presă, de turism etc. La Roma există Institute științifice, artistice, germane cu vechi tradiții și mai există servicii de informație, atașați de presă, consilieri de presă, atașați culturali etc. Cei din categoria întîia desvoltă o *activitate artistică, științifică, spirituală*, cei din categoria a doua desvoltă o *activitate politică auxiliară.*

Toate confuziile, toate amestecurile trebue eliminate. Dacă e vorba să înființăm și în alte țări institute, mă gîndesc mai ales la Germania, atunci să se precizeze dela început: ce fel de institute. Dacă se face un institut de cercetări științifice, acesta să rămînă la rostul său.

Există o politică a științei, pe care statul legionar, desigur

că o va pune în aplicare. E vorba de-a cere, după un plan bine stabilit, ca diferiţi învăţaţi, profesori etc. să se ocupe de anumite probleme, pe care să le stăpînească şi să poată oricînd publica o lucrare sau să susţină cauza. Misiunea respectivului învăţat este de-a cunoaşte cît mai profund şi mai exact termenii problemei.

Aşa dar mijlocirea cunoaşterii Romîniei peste hotare fie pe cale ştiinţifică, fie pe cale artistică îşi are un drum al ei. Orice misiune primită, orice iniţiativă trebue să poarte pecetea specifică a caracterului ştiinţific şi artistic. Intre „propaganda" în străinătate şi această activitate este o prăpastie, căci prima este ceva silit, totdeauna improvizat şi diletant, pe cînd a doua rămîne o preocupare pură, „teoretică" dar care poate servi scopuri foarte practice.

Pînă acum am eliminat din acţiunea pentru cunoaşterea Romîniei peste hotare ceea ce se arată a fi superficial, întreţinut pentru scopuri de afirmare personală sau de camuflaj şi am delimitat rostul operei ştiinţifice şi artistice ca afirmare romînească dincolo de graniţe.

III.

Dacă delimităm partea ştiinţifică de cea propagandistică, ni se deschide, la mijloc, un teren deosebit pentru activitatea de cunoaştere a ţării peste hotare. Romînia a avut totdeauna „propagandişti" în străinătate. S'a pus în joc vervă, dibăcie, spirit de combinaţie etc. Dar toate aceste sunt apanagii ale timpurilor trecute. Astăzi este necesară o *muncă de informaţie sistematică, esenţială şi bine susţinută.*

In primul rînd este de neapărată nevoe crearea uneia sau mai multor agenţii de presă al căror personal să fie exclusiv romînesc, bine îndoctrinat în politica Legiunii şi sincer ataşat nouei orientări politice externe. Nu este indiferent felul frazei pe care o transmite vr'un comunicat din ţară în străinătate. Nu este indiferent ce fapte diverse, evenimente interne se dau spre ştiinţă străinătăţii. Deci în primul rînd reorganizarea tuturor serviciilor de difuzare a ştirilor; înfiinţarea de agenţii romîneşti care să culeagă şi să retransmită ştirile după un punct de vedere bine stabilit şi în mod cinstit. Presa streină trebue servită după interesele romîneşti, nu după interese iudaice sau de altă natură. Acest punct cîştigat, se va proceda la organizarea serviciilor de presă şi informaţiuni din principalele capitale şi centre ale străinătăţii.

Aceste servicii romînești din străinătate trebuesc încredințate unor oameni, înainte de toate, serioși, cunoscători ai mișcării legionare și dornici de muncă. Prea mult au fost posturile de atașați de presă, culturali etc., pur și simplu sinecuri sau ocazii de petrecere în plină libertate. Romînia nouă trebue cunoscută în țările totalitare, amice nouă, în toate aspectele ei, dîndu-se esențialul. In celelalte țări trebuește combătută prin știri precise, date prompt — orice informațiune greșită sau intenționat ofensătoare. Strigoii vechiului regim își strîng ghiarele și operează indirect prin presa străină, pregătind atmosferă și încercînd diferite manevre. O anumită presă „franceză" s'a și arătat în ultimul timp „foarte bine informată". Se pare că unii francezi nu reușesc nici după această din urmă formidabilă lecție să se desbare de noroiul iudaic și masonic, lăsîndu-se vînduți unor interese meschine.

Solidaritatea noastră politică cu Axa, cu țările totalitare, reclamă o cunoaștere reciprocă a mișcărilor naționaliste. Legiunea a putut face pînă acum să apară cartea Căpitanului în Germania și în Italia, dar publicațiunile legionare, în prealabil autorizate de Comandantul Mișcării Legionare, trebue să se înmulțească. Realizările regimului legionar vor constitui prima noastră carte de vizită în străinătate. Lupta dusă de legiune în ultimii doi ani, masacrele executate de fostul regim la ordinul finanței masono-democratice din străinătate vor fi desvăluite în amănunt pentru ca țările Axei să cunoască întreaga dramă a poporului romîn. Această acțiune se impune imediat, fiind o lămurire de-o importanță internațională considerabilă.

Ceea ce se cere atașaților noștri de presă, culturali, comerciali în străinătate este în primul rînd servirea țării prin conștiințiozitate, prin organizarea serviciilor lor astfel ca să poată servi ori și cînd atît străinătatea cît și țara prin informații exacte. Nu este nevoe de fraze și de „propagandă" ci de îndeplinirea unei datorii pe bază de date precise, servite la timp.

Biruința Legiunii înseamnează stăpînirea efectivă a tuturor resorturilor de stat, dar ea mai înseamnează intronarea unui spirit de profundă schimbare în acțiunea oamenilor și în folosirea aparatului de stat. Reorganizarea tuturor mijloacelor de răspîndire peste hotare, a tot ce este romînesc, constitue una din imperativele imediate ale Romîniei Legionare.

LEON ȚOPA

REVISTA CĂRŢILOR

RASISM ROMÎNESC. *Alexandru Randa,* Bucureşti, Editura „Bucovina" I. E. Torouţiu. (Extras din „Lumea Nouă).

Prima ipoteză a rasismului romînesc, care se va baza pe mitul arian, este aceea a continuităţii thraco-getice în cuprinsul Romîniei Mari. „Deslegarea afirmativă a problemei ar însemna că Romînismul de azi constitue ariergarda marei masse creatoare ariene, care a descălecat acum pentru mii de ani în Grecia, în Asia Mică, în Persia şi India." (pag. 5 şi 6).

Ipoteza de mai sus se clădeşte pe constatările istoricilor şi arheologilor străini şi romîni (Pirvan, Densuşianu, Adriesescu), după care bastionul Transilvaniei a fost punctul de plecare al arianismului spre Asia începînd cu veacul al XX-lea înainte de Hristos. Plecînd dela această ipoteză, autorul încheie primul capitol al studiului său cu următoarele: „In cartea mea„ Europa Eroică" apărută în ed. „Universul", Bucureşti 1939, am schiţat ideile de mai sus în legătură cu marile mişcări de reînoire din apusul Europei. Intr'o nouă carte, „Romînia Imperială" vom desvolta trinonul legilor călăuzitoare a proprietăţii, a continuităţii şi a superiorităţii ca elemente de bază ale misiunei romînismului" (pag. 16).

In capitolul al doilea al lucrării intitulat „Talazurile trace" se insistă asupra migratiunior care au pornit din Tracia. Imperiul lui Boeribista cuprins între Boemia, Balcani şi Bug, prin forţa sa militară şi expansivă a constitui pentru Romani, într'o vreme, o adevărată ameninţare. Expansiunile trace s'ar fi desfăşurat în direcţia Sudului pînă în partea cea mai de Sud a Greciei, în direcţia Sud-Est, trecînd peste strîmtoarea Bosforului în Asia Mică şi în direcţia Est peste Bug şi Caucaz în Asia de Apus şi pînă în India.

In epoca istoriei medievale continuitatea spiritului arian se face prin bizantinism care „nu este de origine greacă ci balcanică; forţele creatoare ale Balcanilor sunt însă nordice, getice. Renaşterea bizantinismului nu poate fi văzută decît de urmaşii direcţi ai rasei geto-thrace; de moştenitorii imperiului răsăritean" (pag. 62).

Lucrarea d-lui Alex. Randa este plină de mari sugestii, bine documentată şi scrisă într'o înaltă atmosferă de spiritualitate romînească. Ideea centrală a rasismului romînesc — arian şi antisemit — va deveni o idee forţă de mare amploare în renaşterea pe care o trăim.

L. Ţ.

INSTITUTUL DE
ARTE GRAFICE
AL ZIARULUI
UNIVERSUL
BUCUREŞTI, STR.
BREZOIANU, 23–25

7 Lei Exemplarul